

A L M A N A C H

**LITERÁRNÍ KAVÁRNA
PLZEŇ**

2022/2023

/Obsah/

Slovo úvodem	4
<i>I. kolo – Závislosti mohou číhat na každého</i>	9
Závislost Zdenka Polomská	11
Deník Ondřeje Fiedlera Daniela Franzová	17
Ať už nikdy nepřijde Iva Chuchmová	23
<i>II. kolo – Jednou dole, jednou nahoře</i>	27
Jednou dole, jednou nahoře Lucia Glozиковá	29
Hra s holí Laura Gardner	33
Kaktus, jak ho neznáte Kristýna Petišková	37
<i>III. kolo – Milujeme sport</i>	41
Nejlepší kamarádka Hana Coufalová	43
Tělesná výchova – výborný, chvalitebný, dobrý, ... Janek Contreras Kulle	47
Běžecká výzva Dalibor Boubín	49
Čtyřka Dalibor Boubín	53
<i>IV. kolo – Síla lásky</i>	59
Minicyklus ožralecké lyriky Michal Beredzas	61
Výběr z básní Adam Provazník	65
Výběr z básní Michal Tříška	69
Výběr z básní Jiří Rezek	73
Odborná porota	76

Vážení a milí čtenáři,

jsme u konce 8. ročníku Literární kavárny a vy právě držíte v rukou jeho výsledek – sborník, ve kterém najdete odbornou porotou i veřejností nejlépe ohodnocená díla amatérských autorů. Každý ročník Literární kavárny se skládá ze čtyř kol, jež na sebe nenavazují, a zájemci se tak mohou zúčastnit jen těch částí, o které mají zájem. Je jen na nich, zda zkusí všechny, nebo třeba jen jednu vybranou. Důležité je dodržet téma konkrétního kola a literární žánr. Soutěž je několik posledních ročníků rozdělena do dvou kategorií, na juniorskou, která je určená pro psavce od 13 do 26 let, a seniorskou s neomezenou horní věkovou hranicí, a mě těší, že v obou kategoriích se objevuje podobný počet příspěvků. V letošním ročníku jsme měli možnost přečíst více než 200 textů na téma *Závislosti mohou čekat na každého, Jednou dole, jednou nahoře, Milujeme sport a Síla lásky*.

Pokud jste se do našeho projektu už někdy v minulosti zapojili, nebo váháte s tužkou v ruce, připojte se do 9. ročníku a podělte se s námi o příběhy, vyrůstající ve vašich myšlenkách. Ponořte se do úvahy na téma *Kořeny války na Ukrajině*, zkuste vtipný fejeton s námětem *Poruším-li tabu, co se (se mnou) stane?* nebo dramatický monolog *Cesta k moci přes mrtvolu* či si vyzkoušejte obhajobu a obžalobu se čtvrtým kolem Literární kavárny s názvem *Spravedlivé nebo křivé obvinění?* Pro každé kolo můžete hledat inspiraci v našich činoherních inscenacích, konkrétně v divadelní rekonstrukci vraždy bývalého ruského agenta s názvem *Příliš drahý jed*, v sarkastické historické hře *Libertin*, v nejslavnějším Shakespearově dramatu *Richard III.* nebo v divadelní adaptaci detektivky *Pět malých prasátek*, kterou uvedeme pod originálním názvem *Go Back for Murder*.

Už před covidem jsme Literární kavárně dokázali zajistit mezinárodní přesah. Díky naší spolupráci s Valeriánovou nadací v Berlíně se autoři vítězných textů naší soutěže zúčastnili závěrečného večera partnerského projektu v Českém centru v Berlíně. Nyní bychom rádi otevřeli spolupráci s partnerským městem Regensburgem. S radní města Plzně pro oblast kultury a památkové péče Eliškou Bartákovou jsme se v březnu tohoto roku na služební cestě setkali s ředitelem tamějšího divadla Sebastianem Ritschlem a kulturním referentem města Wolfgangem Derschem a otevřeli téma případné spolupráce.

Cílem tohoto projektu je podporovat talentované tvůrce a poskytnout jim příležitost zveřejnit svou tvorbu a nabídnout jim prostředí, díky kterému na sobě mohou pracovat a zlepšovat se ve své zálibě. A díky Vám – spisovatelům, čtenářům, porotcům i všem ostatním, kteří se na organizaci projektu podílejí – se to každý rok daří.

doc. MgA. Martin Otava, Ph.D.
ředitel DJKT

FOTO | MARTINA ROOT

• **/Almanach**
Plzeň

Závislosti mohou číhat na každého

- psychologická próza -

Do dalšího ročníku Literární kavárny jsme vkročili tématem, které může být životně blízké mnoha autorům – ať již z vlastní životní zkušenosti nebo dle zkušeností z blízkého či vzdálenějšího okolí. Inspirace vycházela z naší inscenace *Lidé, místa, věci*, v níž hlavní hrdinka prochází léčbou ze závislostí na alkoholu a na drogách. Ano, *Závislosti mohou číhat na každého*, jak se dané kolo nazývalo. A množství soutěžních příspěvků potvrdilo, že jde o zásadní společenské téma současnosti. A závislosti byly napříč jednotlivými příspěvky pojednány v plné šíři, setkali jsme se s celou řadou patologických jevů, nejen se závislostmi na různých návykových látkách, ale třeba i jen se závislostí na druhých. Podstatným tématem byla také samota, která se v mnohých případech ukázala jako spouštěč toho, kdy člověk hledá nějakou mylnou berličku a kdy se celý koloběh závislostí spustí. A bylo patrné, že obsáhlé texty a přemýšlení nad touto problematikou se netýká zdaleka jen seniorů, ale také juniorů, kteří však logicky vycházeli spíše z pozorování svého okolí. Také bylo zřejmé, že mladí autoři se závislostí obávají a berou si dané příklady ze svého okolí jako odstrašující. Snad jim to vydrží a sami nepodlehnou. Jejich literárním kvalitám však směle podlehněte vy, milí čtenáři.

Zdeněk Janál

Zdenka Polomská

Student ...

Věřím, že není potřeba znát cokoli o člověku, který píše. Může to zkreslovat samotný obsah textu, a to jako vášnivý čtenář nechci dopustit. Proto se omezím na pár vět. Nesudte text podle toho, kdo jej píše. A nevkládejte autorův život do jeho děl.

Závislost

Zdenka Polomská

Na poslední autobusový zastávce v době odjezdu posledního spoje, v šeru dne, v umírajícím křiku doléhajících paprsků slunce... sedím a sleduji, jak se nic neděje. Žádný auta, žádný hluk, žádný hněv, dětský křik neproniká skrz blízké zdi paneláku, hudba z města v šepotu utichla již při posledním koncertu kapely s názvem neznámým. Popíjím krabičák a čekám...

Stíny se natahují k mým nohám, sleduji jejich pohyb, jediná věc, co tu zůstala se mnou po celou tu dobu.

Je to už dlouho, co jsem prohrál všechny rodinný úspory... v kartách stavebka dcer... a konečně v kostkách během jediného dne, kdy jsem našel pade na zemi a já blázen myslel, že mám opět na chvíli štěstí, všechno to, co mi ještě zbylo. Taky jsem prohrál barák, ten den mě opustila žena, sebrala děcka a zmizela z mého života, přestala věřit, že i přes mou dvouletou léčbu to ještě někdy bude v pohodě.

Chodil jsem jen do práce a z práce, byl jsem účetní, bylo to tak neuvěřitelně skličující. Dělal jsem to jen kvůli penězům, ženská na mateřský a v poděděném baráku se všechno rozpadalo. Žil jsem tak dlouho, a tak bezcílne, jen pro uspokojení potřeb a požadavků druhých, těch, co jsem asi miloval. A pak to přišlo, na jednom večírku, byla tam tombola, ani nevím, kdy to bylo nebo co se slavilo, ale vyhrál jsem tam takovejch věcí! První byla vařečka, pak modrej slon, plyšák pro malou, kilo mouky a pak! Vyhrál jsem druhou cenu! Zájezd pro dva na jednu noc do hlavního města s večeří! Byl to pocit tak intenzivní! Srdce mi skákalo radostí až mi to málem způsobilo zástavu, pak mozek explodoval a bylo ticho, ticho a svatej klid. Nirvána se tomu říká, ne? Navenek jsem snad vypadal jak socha, ale vevnitř! Vevnitř v mé duši jsem absolvoval doposud jedinou jízdu svého života v největším zábavním centru světa. Ochutnal jsem, jak chutná vítězství, o který se nemusíte snažit ani žádat.

Asi nemusím říkat, že jsem během večera vypil hektolitry vína, oslavoval do konce akce a skoupil veškerou zbylou tombolu. Byla to nejlepší noc v mém životě! Štěstí, radost, naplnění, život a úsměv mi vydržel celý den i ten druhý, ale k večeru. K večeru mi začalo šrotovat, jak bych asi mohl ještě něco vyhrát? V té chvíli jsem byl šťastnej, ženská, děcka, všichni byli šťastní. Krásná chvíle, chtěl jsem další. Ráno jsem si četl časopis a našel v něm různé akce, kupóny a jiné. Netrvalo ani pár dnů, abych skupoval časopisy a všude rozesílal výherní kódy. Týdny jsem nic nevyhrál. Pak mi ženská, stará stoletá ženská s cigárem ve vysoce hořlavé budce napěchovaný papírem nabídla los. Vyhrál jsem stovku, v losu za dvacku byla stovka, pětinasobek vkladu! Že jsem si výhru vyzvedl v dalších losech a stal se pravidelným zákazníkem stoleté ježibaby, říkat nemusím.

A tak jsem začal. Nikdy by mě nenapadlo, jak má tenhle svět pro každého schovanou jednu věcičku, jednu neřest, která ho dostane do Edenu. Snad Eva kdysi dávno z toho jablka, co nakousla, schovala do každého z nás semínko, ne poznání, ale tý zahrady, toho ráje!

První projíždějící auto, stará oprejskaná škodovka zastavila u cesty. Vystoupila z ní v doprovodu řevu starýho hnusnýho chlapa mladá, sakra sexy kost. Prsa jako dva melouny a ten zadek, ach můj bože, ten zadek chce mít přiraženou k bokům každé přičetnej i nepřičetnej chlap. Blondýna, peroxid byl cejtít za autem, i když odjíždělo. Nepředpokládám, že to někomu vadí, když vidí tu její obří tlamu s velkejma očima a malým nosánkem. Útlej krk, labutě se styděj. Nela, přišla ke mně a natáhla ruku po krabičáku. Jen jsem s ním zakejval ve vzduchu. Prázdněj. Sedla těsně vedle mě, sukně jí sjela a odhalila rudý podvazky, nabídl mi cigáro.

S Nelou a dalšíma se tu scházíme každou středu. Mlčíme, pijeme a hulíme a snažíme se připravit na to, co přijde. Vítáme ticho a tmu, co nás ukrývá. Co hlásí konec těžkému dnu a slibuje další, možná konečně lepší zítřek.

Z blízka to není žádná kočka. Je jí vidět skrz její natupírovaný háro na lebku, většinu vlasů ztratila už dávno. Nehty žlutý, zuby, co zbyly, hnědý, jazyk popraskanej jako povodí nějaký sakra složitý řeky daleko za obzorem. Infekce jí sežrala obě uši. A kůže samá jizva a flek. Z blízka to byla jen upomínka, něčeho...

Nela bere drogy. Ze začátku rekreačně jako nezletilá v malý škole v ghettu, pak se jí rozvedli rodiče. Tam byl asi ten zlom, nikdy ji moc neposlouchám, radši jí čumím na kozy. Pak utekla, nějaký kluci ji zásobovali, našpulila rtíky a kozičky, vyvalila oči a hned měla nějakou tu srandu. Po čase začala blbnout, blejt, smrdět, nikdo jí už nic nedal. Šlapka z ní byla jedna dvě, prej pětihvězdičková, ale to říká jen ona. Nechala si platit pěkně na ruku, někdy když ho měla ještě v sobě. Trvalo roky než jí došlo, že to nebyla zlatá léta jejího života, ale jedna její osobnost v to asi nikdy nepřestane věřit, bylo to jediný období jejího života, kdy neřešila sračky. Vyprávěla nám, jak byla šťastná, jak jí nic netrápilo, žádný starosti, žádná bolest a ticho. Jen ten ráj, když dostaneme to svoje.

Bydlí u jednoho debila, kterému dělá striptýz a on ji nechává malou komoru. Dělá na benzince. Je to prej nahovno práce, ale dýška jsou, a tak má na nový prádlo. Ukazuje mi podprdu, když přichází Simon v dlouhým plášti a kanadách. Nadává na hováda, co kouří na zastávce a my típáme cigo. Ani k nám nezvedne pomalu oči. Je hubenej a vysokej snad dva metry, jediný, co má, je pupek. Je nejmladší z naší skupiny. Je mu jen osmadvacet. Je tu nověj. Chodí tu teď už... lhal bych... rok? Žije u matky, nikdy neměl ženskou, nebo aspoň ne skutečnou. Chodí za náma jen aby ho matě nevyhodila z baráku, byla to součást dohody. Je dost hezkej, až na ty brejle. Má dioptrií, že mu to udělalo díru v nose a kruhy pod očima z nezřízenýho života, že i teď v noci má ještě jedny, sluneční. Vypadá jak debil. Sedá si ke mně na kraj lavičky, sedí skoro ve vzduchu, ale nechce sedat k Nele, vždy ho osahává, aby mu něco nahmatala v kalhotách, ženský od nás si z něj děláj prdel, že to není chlap. Čert ví, co to je, nadává to v několika jazycích, ale upřímně, to nejsou jazyky. Hatmatilka odnikud. Tváří se, že k nám nepatří, stále si nepřiznal, že má problém. Pochází z bohatý rodiny, otce nemá, nemluví o něm, vychovávala ho babka s matkou. Od dětství hraje. Ne automaty. Někáký hry na počítači, prý je to jinej svět, kterej nikdo z nás nemůže pochopit. Jsme podle něj omezený, prej je to budoucnost. Vydělalo mu to spousty peněz, ale pak ho matě zbavila svéprávnosti, protože je to prej podle

psychosráčů a zákona mentálně furt dítě, takže má kulový a je závislej na ní. Je mi ho občas líto. Není to asi úplně tradiční zaměstnaní, ale když to hodí prachy a člověk jen hraje... Zkusil bych to, kdybych věděl, že to zase neposeru.

Simon čumí mezi stromy, už to na něj zase jde. Teď bude vyprávět o Evě01, každou středu to je dokola. Hráčka z jedné stránky, vyšlo z toho, že je to chlap, ale jemu to je jedno, miluje ji a chce si ji vzít. Podnikat s ní/ním nová dobrodružství a výpravy za poklady, pořídit si společný pár oslů a prohánět se na pláních Ozeru. Ostatně díky tomu je z něho oficiálně magor. A už to z něj leze, znovu ta love story. Lituji, že tu s sebou nemám tvrdej.

Zdálo se to jako hodina, když konečně! Uhlazeněj týpek, starej, důchodce. Klobouk mafiána, výraz právníka, šedé sako a kalhoty s puky, naleštěný kožený mokasíny a vypraná a vyžehlená bílá košile s elegantně zavázaným šátkem u krku. Pozdravil nás uhlazeně a diskretně. Byli jsme tu všichni. S rupnutím v kolena jsem vstal a vydal jsem se loudavým krokem nejdelší cestou k cíli.

Právě pan Boris mě doprovázel po pravici ve svižnějším tempu, než jsem byl schopen udržet. Do kroku mu poklapávala ručně vyrobená hůl z jasanu s kováním ze speciálních slitin. Stále pomumlával, že se loudáme. Toho týpka bych přerazil, byl bych rád, kdyby sem snad ani nechodil. Ale nějak, nějak nám všem připomíná, že tu budem všichni, i když budem staří, jak ten páprda. Je to majitel jedné z největších firem ve městě, vybudoval ji, teda byl majitelem. Teď je na penzi a vedení převzala rodina. Firma už tolik neexpanduje ani nenabírá, spíše strádá, nemůže o tom slyšet, chtěl dát práci všem lidem ve městě. Když se o tom někdo zmínil minule, rozmlátil kávovar. Ale teď máme nověj, zbrusu nověj. Koupil ho. Mně je k prdu, neumím to s ním. Začal sem chodit rok po tom, co ho šoupli na penzi. Zprvu se prej bránil, ale pak mu vysvětlili, že je to zájmovej kroužek pro upevnění zdraví a rozhledu. Stále v to věří. Nepřipouští si, že by byl workoholik, nikdo mu to ani nenadhazuje. První sezení to na něj někdo vypálil, když vyprávěl o svém dokonalém životě. Naštval se a rozmáchlou holí povalil sousedícího, a i když k nám chodil dál, odmítal několik měsíců cokoli říct. Ten chlap si žije absolutně odlišným životem, a né jen tím, že bydlí v dvoupatrový mramorový vile, ale má naplánovanou každou minutu svého života.

I když si spoustu věcí nepřipouští, chodí sem už skoro stejně dlouho jak já, deset možná patnáct let, jsme jedni z nejdýl docházejících ve skupině. Za tu dobu se jeho výbuchy vzteku zmírnily na odfrknutí a ignoraci. Když není spokojen, poklepává s holí a celej se klepe a rudne do barvy připomínající vařeného humra, o kterých nám vyprávěl, když slavil osmdesát. Má nejlepší život z náš všech, přesto mi ho je nejvíc líto. Celej život ho ždímalí a kdyby neměl tu příhodu, o který se jen jednou zmínil mezi čtyřma očima, nikdy by v penzi snad ani nebyl. Udřeli by ho a jeho problém vystavovali jako příkladu pro další generace. Před pár lety mě pozval na výstavu, udělanou na jeho počest. Píle, vůle a systematicčnost – to prosadilo tohoto muže, co dal jméno našemu městu. Jeho rodina, přátelé byli pyšní. Já viděl jen to, co jsem zažíval, kdykoli jsem míjel hernu. Absolutní bezmocnost nevějit. Když mu předávali květiny a ocenění města, jen můj obličej byl sklíčený. Ten večer mě pozval na pivo. Nemluvil o tom, jak to bylo těžký, nezmínil se slovem o pýše či nostalgii. Jen řekl, a na to do smrti nezapomenu: „Neměl jsem na výběr. Věděl jsem, že musím.

Chtěl jsem..." Chtěl pokračovat, ale každý slovo se mu zadržovalo v hrdle. Až to ukončil douškem piva. Ten večer mi to došlo. Věděl to celou tu dobu. Věděl to, i když přišel do skupiny. Ale nemohl to popřít na sklonku svého života.

Došli jsme ke sklepu, kde se ve středu večer scházíme. Není nás moc, ale máme tu své útočiště. Jsme závislí, ale ne na cigaretách nebo alkoholu. Ne, to si užíváme, abychom utekli ze své vlastní závislosti, přestože víme, že to není řešení a neposkytuje nám to takové uvolnění a euforii jako právě ta NAŠE droga.

Já jsem závislý na hazardu, léčím se již 25 let, do skupiny docházím 15 let, jsem 14 let čistý.

Nela je závislá na drogách. Do skupiny dochází 7 let, čistá je 2 roky.

Simon je závislý na počítačích, léčí se 1 rok, do skupiny chodí 10 měsíců, čistý je 2 měsíce, abstinenční příznaky polevují, nenávidí k matce, která mu vyklidila pokoj, přetrvává.

Pan Boris je závislý na práci, léčí se již 14 let, do skupiny dochází 14 let, čistý není.

Daniela Franzová

Narodila jsem se v roce 2007 v Brně a žiju v Rosicích. Už jako malá jsem ráda kreslila, malovala a poslouchala příběhy. Hlavně pohádky před spaním. Nechybí mi velká fantazie, která mi byla, a dodnes je, někdy více a někdy méně užitečná. Podle maminky odjakživa dělám všechno pomalu. Pomalu jsem se naučila i číst a psát. Jsem dyslektik a dysgrafik, proto jsem velkou část školních let nesnášela čtení a češtinu obecně. Změnilo se to v mých jedenácti letech, kdy jsem začala hodně číst a o pár let později také psát své vlastní příběhy, které se zalíbily mému okolí. V tu chvíli jsem pochopila, že nikoho moc nezajímá, kolik gramatických chyb v příběhu udělám, ale spíše to, o čem příběhy jsou. Začala jsem psát hodně a často a nešetřila papírem. Ve třinácti letech tak vyšel můj první delší příběh, jako dárek pro mou kamarádku k narozeninám. Tehdy mi řekla, že nedokážu napsat nic romantického. A tak vznikl romantický příběh Na mole. Světlo světa spatřily dva výtisky. Ve třinácti letech jsem také začala posílat některé své příběhy do literárních soutěží. K tomu mě přivedla moje paní učitelka češtiny. A tak jsem roce 2022 vyhrála svou první literární cenu: první místo v soutěži „Skrytá pamět Moravy“. V současné době jsem v prváku na Hotelové škole v Brně, hledám, jaký styl psaní mě baví nejvíc, hodně čtu a někdy bojuju s gramatickými chybami, a při autorském čtení svých příběhů se stále občas zakoktávám. Když zrovna nečtu a nepíšu, věnuju se aktivně mažoretkovému sportu jako mažoretka i jako trenérka malých holčiček. Také moc ráda vařím a pečů. Hlavně narozeninové dorty pro všechny blízké.

Deník Ondřeje Fiedlera

Daniela Franzová

„Víte, ze začátku byl úplně obyčejný kluk,“ začne rozklepaným hlasem slečna Markéta Altmanová a žmoulá u toho lem svého trička. Je vidět, že je velice psychicky i fyzicky vyčerpaná, a přestože se snaží, aby její zevnějšek vypadal alespoň trochu úhledně, má tmavé kruhy pod očima, červené oči a poněkud mastnější vlasy. Neřekla bych, že je to tím, že se o sebe nestará. Slečnu Markétu Altmanovou už znám z dřívějšíka a byla to vždy hezky upravená a elegantní mladá dáma. Až do té doby, než poznala Ondřeje Fiedlera.

„Poznali jsme se v autobuse. Jezdili jsem stejným spojem v pondělí, úterý a pátek. Vždycky, když nastoupil, hned se díval, jestli jsem v autobuse taky. Jakmile mě našel, usmál se na mě. Tehdy jsem se ho trochu bála.“ Po menší odmlce z ní vyjde ironické uchechtnutí. „Měla jsem vědět, že to neskončí jen u úsměvu. Měla jsem věřit intuici.“ Musím uznat, že policejní výslech není nic příjemného, ale slečna Altmanová to zatím zvládá dobře. Napije se vody, kterou jsem jí nachystala, a pak pokračuje ve vyprávění.

„Postupem času se mi ale nezdál zas tak špatný, a tak jsem si jednoho dne nedala batoh na sedačku vedle sebe, ale pod nohy. Chtěla jsem, aby to bral jako pozvání si ke mně přisednout. A on to přijal,“ vyřkne s kamennou tváří. „A tak jsme se poznali. Hned jsme si padli do oka. Byl galantní a laskavý, vtipný a taky krásný.“ Na chvíli se zasní a na rtech se jí objeví náznak úsměvu. „Nikdy jsem neviděla nikoho s tak modrýma očima, jako měl on. Bylo to jako se dívat na pomněnky. A vlasy měl jako havraní peří. Černé jako uhl.“

Samozřejmě vím, jak Ondřej Fiedler vypadal. Jeho případ mám na starosti už od začátku. Popravdě to nebyl zas až takový fešák, ale ona ho tak viděla. Jako pohádkového prince anebo jako hollywoodského herce. Doopravdy to byl docela průměrný muž s odstátýma ušima.

„Znali jsme se pouhý měsíc, když se mě zeptal, jestli nebudu jeho přítelkyně. Samozřejmě, že jsem souhlasila. Náš vztah byl pohádkový. Doopravdy mě měl rád a já jeho taky. Každý pátek mi nosil růže. Později jsem vypožadovala, že barvy růží pravidelně střídá. První týden byla bílá. Druhý týden růžová. Třetí týden světle červená a čtvrtý temně rudá. První tři měsíce mi to nepřišlo nijak zvláštní. Postupem času jsem si ale začala všimnout i jeho dalších rituálů. Vždycky kontroloval množství jídla, které sním. Nebo mi každé ráno psal esemesku, kde se psalo, jestli jsem se dobře vyspala a co mě dneska čeká. Psal mi vždy, jakmile mu ráno zazvonil budík. Myslela jsem si, že má Ondra poruchu autistického spektra nebo něco podobného, ale když jsem se v meziřechi zeptala jeho matky, tak mi to vyvrátila.“

Celou dobu jsem věděla, že mi říká pravdu. Z mobilu pana Ondřeje jsme získali věci, o kterých snad ani ona sama nevěděla. Doopravdy to začalo mnohem dříve, než si slečna myslela. Už před těmi nevinnými úsměvy v autobuse. Začalo to přesně pět měsíců před tím, než Markéta Altmanová vůbec o nějakých úsměvech tušila. A jak to všechno vím? Našli jsme totiž i deník Ondřeje Fiedlera. Hned na začátku se píše toto:

Potkal jsem dívku. Krásnou dívku. Má dlouhé kudrnaté vlasy a tmavé oči. Když kolem mě prošla, ucítil jsem závan levandule a čerstvou kávu. Byla prostě okouzlující. A kde že jsem ji potkal? Prošla kolem mne na ulici. Tak moc doufám, že ji někdy znovu potkám. Vidět ji, bylo jako dívat se na živé štěstí. Budu se snažit, abych ji mohl ještě vidět.

„Párkrát jsem mu dala najevo, že se mi to nelíbí, ale on nepřestal,“ vypráví mi s kapkou zděšení v hlase. Ano, i to víme. V deníku Ondřeje se o tom krátce píše. Popisuje, že s tím nemohl přestat. Vynechal by jenom jeden den a celý svět by se mu rozsypal pod rukama. Potřeboval posílat ty zprávy. A taky jí chtěl dávat růže v pořadí. Popisuje v něm, že byly jako ona. Bílá byla nevinná, jako ona, když ho poznala. Pak růžová jako její tváře, když ji poprvé políbil. Červená jako její oblíbená barva a rudá jako vašeň, která prý patřila k jejich vztahu

Potřeboval taky vědět, kolik toho sní. Nezapomněl se zmínit, že je nervózní, když neví, kolik toho za den sní. Bál se o ni. Ať se jí něco nestane.

„A tak, když jsem začala vnímat čím dál více jeho rituálů, musela jsem to ukončit. Už jsem to prostě nevydržela. Když jsme spolu chodili poprvé, trvalo to sedm měsíců. Mezitím byla týden pauza. Nenapsal mi, ani se mě nesnažil nijak kontaktovat. A pak jednoho dne mi někdo ukradl batoh. Telefon jsem v něm naštěstí neměla, a tak jsem zavolala na policii. Už vám o tom říkali?“

Samozřejmě, že říkali, a tak něžně přikývnu. „Ten den jsme to vyřešili tak, že váš přítel ten batoh našel,“ připomenu jí.

„Jo, byl to Ondra,“ vyhrkne.

Připadá mi divné, že jí to ještě nedošlo.

V deníku zmiňovaného Ondry se o tom taky píše. Konkrétně toto:

Musím ji získat zpátky. Musím získat moji milovanou Markétku. Já to bez ní neovládnu. Nepřežiju bez ní. Už teď mi chybí její zvonivý smích. A to, jak se maličko mračila, když četla jídelní lístek. Chybí mi to, jak si zavazovala tkaničky u bot. Nikdo si tak hezky nezavazuje boty jako ona. Tak mi to chybí.

Vymyslel jsem, jak ji dostat zpět. Vždycky zbožňovala, když jsem byl hrdina. Když jsem jí nosil v náručí nebo ji hájil. Teď budu hrdina i záporák najednou. Vždycky, když jede v autobuse, položí si batoh na sedačku vedle sebe a dívá se z okýnka. Je tak roztomilá, když to dělá. A taky malinko, rozkošně naivní...

Dál zápisek nepokračuje.

„Byl to Ondra, že jo? On mi vzal ten batoh?“ vypadne z ní najednou.

„Ano, byl to on,“ potvrdím jí její mínění. Najednou zbledne ještě víc než předtím. A to ještě neví ani ta nejtemnější tajemství.

„Prosím. Víím, že jste rozrušená, ale mluvit dál,“ vyzvu ji. Ona se otřepe. Napíše se a doopravdy se zase rozpovídá.

„Pak jsme se k sobě vrátili. Ale nevydrželo to dlouho. Pár dní to bylo zase jako na začátku. Byla jsem do něho tak zamilovaná! Svolila jsem, že se nastěhuji k němu do bytu. Tam to začalo. Každý večer i ráno mi na kartáček mačkal přesně centimetr zubní pasty. Každý den mi odměřoval porce, které můžu sníst. Třídil mi oblečení. Byl posedlý tím, aby mi kontroloval život.

Byl závislý na mé přítomnosti. Později mě nechtěl pouštět ani na přednášky. A někdy dokonce nechodil do práce, protože potřeboval být se mnou. To mi nahánělo hrůzu. Potřeboval mě.“ Slzy jí stékají po tvářích. Muselo to být velice náročné. Ale pan Ondřej na tu dobu vzpomíná v dobrém...

Je to skvělé. Moje Markétka je pořád se mnou. Dovolí mi, abych jí kontroloval jídlo. Nic mě tak nepovznáší, jako právě to, když jí chystám jídlo. Mám kontrolu nad tím, co jí moje milovaná. Kontrolu nad tím, co dělá. Jak se obléká. Jaké sleduje filmy. Víím, kdy chodí na záchod. Kdy se v noci převalí. Prostě vše. Nikdy jsem nebyl šťastnější. Konečně mám pocit, že jsem celý. Že jsem úplný.

„Mohla jsem odejít mnohem dřív. Mohla jsem, ale byla jsem do něho prostě zamilovaná. Tak nějak jsem už nenašla tu odvahu jako předtím. Tu odvahu odejít. Tak jsem tam s ním byla a sbírala odvahu na to odejít. Po třech měsících pekla se mi to konečně povedlo,“ pláče a já se ani nedivím proč. V deníku pana Ondřeje se na to vzpomíná takto:

Není tu. Ona odešla. Moje láska mě opustila. Moje největší štěstí odešlo. Proč to udělala? Proč se mnou nemohla být šťastná? Mám pocit, že nemůžu dýchat, že se mi rozsypal svět. Ale já ji získám zpět. Přinutím Markétku vrátit se. Přinutím ji se mnou žít. Přinutím ji, aby se mnou byla šťastná.

„Vzala jsem si s sebou jenom ty nejzákladnější věci a odjela k rodičům. Jsem jenom studentka a vlastní byt ještě nemám. Moji rodiče se vůbec nedivili, že jsem se vrátila zpět. Nikdy neměli Ondru rádi, a to jsem jim ani neřekla o jeho rituálech. Tak to bylo pár týdnů v pohodě. Začala jsem zase chodit do školy a domluvila si sezení u psychologa. Všechno začalo být znovu lepší.“

Ona se ke mně vrátí. Já to vím. Už to jsou tři týdny, co jsem ji neviděl. Pár věcí mi tu nechala. Pár kusů oblečení. Pár plyšáků. Miluje plyšáky, i když už to není dítě. Zbožňuje, jak se k nim člověk může přitulit a oni nic nenamítají. Nechala tu ty věci, protože se sem chce vrátit. Ale asi ji budu muset nějak postrčit...

To se píše v deníku... Je to jeden z posledních zápisů.

„Ale pak se zase ozval. Jednoho dne před domem ležel pugét růží a v něm zastrčená červená obálka, kde se psalo: Miluju tě. Miluju tě tak moc, že nevím, jestli to bez tebe vydržím. Miluju tě tak moc, že bych dal vlastní život, abych zachránil tvůj. Miluju každou tvou náladu. Každou část tvého nádherného těla. Miluju, když se usmíváš při učení. Miluju to, jak si chytneš lem trička, když jsi nervózní. Miluju tě. Nikdo tě nebude milovat víc než já. Jsi pro mě důležitější než kyslík pro lidstvo. Tak se ke mně už konečně vrať. S láskou navždy tvůj Ondra. Myslela jsem, že už to nemůže být horší. Ten den jsem všechno řekla rodičům. Oni chtěli zavolat na policii, ale já jim to zakázala. Nevím proč. Asi jsem ho stále měla trochu ráda.“

Věřím tomu, že ho měla stále trochu ráda. Podle mě v něm stále viděla toho muže, kterým byl na začátku. Nebo spíš jeho masku, kterou mohla vidět.

„Podobné dopisy mi chodily každý den. Já jsem je ale nikdy nevyhodila. Vždycky jsem si je nechala. Nečetla jsem je, ale nechala jsem si je,“ začne šmátrat v batohu. Pak přede mě položí svazeček obálek. „To jsou ony. Nechte si je, jestli vám budou užitečné,“ nabídne mi. „Necháme si je,“ odsou-

hlasím jí to. „A pak už to znáte. Teď jsem tady a vyprávím vám o něm, aniž bych věděla, proč jsem tady a mám vám o něm vyprávět,“ řekne mi maličko vyčítavě. Pořád ještě neví, co se dnes ráno stalo.

„Víte, jeho matka nás zavolala kvůli němu. Našla ho mrtvého v jeho bytě s dopisem na rozloučenou pro vás. V obálce bylo i několik desítek tisíc korun, které byly určeny taky pro vás.“

Začne vzlykat. Ví, že je to pravda. Věří mi to, jako jsem já věřila vše jí.

„Prosím, přečtete mi ten dopis,“ řekne mezi vzlyky. Věděla jsem, že to bude chtít slyšet, a tak jsem ze šuplíku vytáhla dopis a začala číst.

„Moje nejmilovanější Markétko, snažil jsem se. Snažil jsem se tě získat zpět. Snažil jsem se, abys mě znovu milovala, než mi došlo, že jsem se měl snažit dřív, než bylo pozdě. Než jsem tě ztratil. Než jsem si uvědomil, že jsem sebou posedlý. Že na tebe nedokážu přestat myslet. Že každý den bez tebe trpím víc a víc. Nikdy jsem nezažil horší období, než to bez tebe. Když jsem byl dítě, snil jsem o princeznách. Nikdy jsem ale netušil, že poznám tebe. Královnu, která strčí všechny princezny do kapsy. Miluju tě. A budu až do svého konce, který se každou minutou přibližuje. Už to nevydržím. Už bez tebe nevydržím dýl. Jsem na tobě zkrátka závislý. Jo, já vím. Možná přeháním, ale já to tak prostě cítím. Jsem jako alkoholik. Jsem alkoholik, co nezvládl odvykačku. A tak ti píšu tenhle dopis. Nechci, aby sis to dávala za vinu. Ty za to nemůžeš. To já. Já jsem na tobě závislý. Na tom tě kontrolovat. Až teď si uvědomuju, že jsem se k tobě choval zle. A děkuju za všechny čas s tebou, který jsi mi dala. Nechávám ti tu všechny moje peníze. Kup si za ně svoje sny. Miluju tě. Navždy tvůj Ondra.“

Dočtu. Slečna Markéta pláče víc a víc. Je to pro ni těžké. I pro mne by bylo.

„Já ho měla ráda. I když mi ubližoval,“ vzlykne. Vstanu a obejmů ji kolem ramen. Musím oznámit, že případ Ondřeje Fiedlera můžeme uzavřít.

Byl závislý na Markétě Altmanové. Byl závislý a už to dál nevydržel...

Iva Chuchmová

Vystudovala jsem obor český jazyk a tělesná výchova na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích a v současné době pracuji jako učitelka. Je to moje vysněné povolání, už jako malá jsem si opravovala vlastní sešity a známkovala si je :). Kombinace češtiny a tělocviku mi umožňuje vyvážený životní styl. Nebýt toho, že mám udržování jisté fyzické kondice v popisu práce, hrozilo by, že se zavrtám někde do knihovny mezi mé tiché spolčenky, jak říkám knížkám, a už nevylezu. Čtení je mojí velikou vášní. Kromě sportu a četby se pokouším psát. Psaní беру jako relaxaci, jakýsi můj druhý svět. Občas mi bývá únikem z denní reality. Tvůrčímu psaní se věnuji i ve škole se svými žáky, užívám si jejich kreativní nápady a vzájemně se tak obohacujeme.

Já sama mám dvě děti. Vidívají maminku, jak si čte nebo něco řuká do počítače, občas se při tom směje a duchem se vznáší někde v oblacích. Dcerce se to nejspíš zalíbilo, protože přišla s nápadem, že půjde studovat češtinu. Za rok maturuje, tak uvidíme. Syn má dvanáct let a je dyslektik. Jednou jsem ho viděla, jak si čte v Řeckých bájích a pověstech, jež ležely na stole v obývacím pokoji, abych si z nich vybrala úryvek pro své žáky. Na dotaz, jak se mu to líbí, odpověděl: „Já to čtu ne proto, že by se mi to líbilo, ale proto, že chci být vzdělán.“ :) Beru to jako ukázkou toho, že děti jsou ovlivněny tím, co je obklopuje. Nedávno jsem od kamarádky dostala nové vydání knihy od Dostojevského Zločin a trest, kde jsou velmi realistické, až naturalistické obrázky. Tak doufám, že tyto ilustrace nebudou motivací k jednání pro mého jinak technicky zaměřeného syna :).

At už nikdy nepřijde

Iva Chuchmová

1980

Probudila se. Náhle uprostřed noci. Svírá ji úzkost a pocit, že je někde úplně sama. Srdce jí buší, zvedá se v postýlce, aby se mohla rozhlédnout po pokoji. V rohu u okna svítí lampa. Vidí maminku, která sedí u stolu a sklání se nad knihami.

„Mami!“

Matčin pohled se unaveně stočí k postýlce.

„Spi! Musím to dočíst! Ani v noci nemám klid!“

Z jejího hlasu Nina rychle pozná, že je zbytečné, aby dále naléhala. Otočí se ke zdi a na polštář pomalu ukápnou první slzy. Samota je tentokrát hodně tíživá. Hlavou jí víří myšlenky na to, co bude, až se probudí.

Ráno. Jedno jako druhé. V pět hodin je ještě tma. Matka, zmatená a uspěchaná, pobíhá po bytě a křičí.

„Oblíkej se! Jez! Rychle! Nino! Jsi tak pomalá! Jak to, že ještě nemáš boty? Já to nestihnou! Dělej!“

Venku ji ovane čerstvý vítr. Všude kolem je nasněženo. Miluje, když jí sníh křupe pod nohama. Sehne se, aby si ho trochu nabrala do hrsti. Ruka, která ji drží, je však neúprosná. Spěch. Čas nezná slitování. V matčině výrazu nachází prázdno. Její pohled, který se upírá stále někam dopředu, a její pevně sevřené čelisti nasvědčují, že je opravdu v časové tísní. Nemá smysl smlouvat. Všechno se zdá šedivé. Dveře, za kterými má opět strávit den, jí nahání strach, a ten s každým krokem sílí.

Nemá to ve školce ráda, ale nikdy nepláče. Bojí se, co by její pláč způsobil. Rozzlobil by soudružky učitelky? Vždycky, když se někdo na někoho zlobí, rozbolí ji břicho. Stejně by slzy dolovala marně. Oči jsou bez slziček jako vyschlé studánky a tělíčko je sevřené v podivné obruči, kterou, zdá se, jí někdo neviditelný nasazuje každý den hned před těmi velkými dveřmi, kterými se do školky vchází. Hlavně aby si jí nikdo kolem nevšiml. Té obruče. Dělá raději, že neexistuje.

Maminka ji vypustí už u dveří. Ve spěchu se s ní loučí. Její hlas začíná znít lehce. Zdá se, že je s nimi u dveří neviditelná čarodějka, která mávla proutkem a proměnila maminku ve vílu. Nina ji chvilku pozoruje, stojí za oknem, nosík přitlačený na studeném skle. Maminčina dlouhá hrubá károvaná sukně, kozačky, černý kabát, to všechno každou chvilku zmizí za rohem protější budovy. Ale dnes, dnes se maminka otáčí! Mává na Ninu a Nině se z dálky zdá, že si utírá oči kapesníkem.

„Zase je tu první. A vyzvedne si ji jako poslední. Včera jsem tady kvůli ní byla o čtvrt hodiny déle. Nestíhám,“ slyší soudružku učitelku Evu, když vchází do třídy. Potichu pozdraví. Nejistě žmolá lem zástěrky a snaží se překonat bolest prstíků v malých úzkých papučkách. Strašně se za tu bolest stydí, hlavně at to nikdo nepozná, at se na ni nikdo nezlobí. Nechce přidělavat mamince starosti, aby jí musela kupovat nové boty. Určitě by se jí to nelíbilo. Když se rozhlédne, vidí, že

i dnes je ve školce první, takže mluví o ní? V místnosti je ještě šero, světlo svítí jen tlumeně, pach čisticího prostředku štípe Ninu v nosíku a trochu se jí dělá špatně. Takové ty sliny, které se najednou začnou v pusince hromadit a ona ne a ne je polknout.

„Běž si hrát!“ ukazuje soudružka učitelka Eva do koutku s hračkami. Nina nemůže odtrhnout oči z jejího dlouhého červeného nehtu.

„No co koukáš, Nino? Běž!“

Má hračky sama pro sebe, než přijdou ostatní děti. Ale dneska jenom dělá, že si hraje, protože slyší jména maminky a tatky, jak si spolu soudružky učitelky povídají.

„No bodejť, je na ni sama. Otec pořád chlastá. Včera jsem ho viděla, motal se támhle u obchodu s pivem v ruce, zdálo se mi, že má snad mokré kalhoty! Ostuda to je, vlastně chudák děcko,“ srkne si soudružka učitelka Iva kávy z roztomilého hrníčku s růžovými květinami.“ Moje kamarádka je jejich sousedka. Včera jsme byly na víně. Říkala, že když Radek přijde domů z fabriky, hrozně se hádají. Je to slyšet až k nim! Minule prý bylo slyšet, jak se něco velkého rozbilo. Ti říkám, to nedopadne dobře.“

„Však se to na ní odráží, takové divné dítě jako je Nina, jsem ještě neviděla. Sedí a hledí. Do kolektivu se nezapojuje. A ty zbrklé pohyby, když po ní něco chce. Na nic se nesoustředí. Zralé na sociálku to je! Jenomže kdo by volal sociálku, když je Radek takové zvíře. Náměstek generálního, to by se nám mohlo vymstít. Kdepak! Nevypláci se na takové upozorňovat orgán!“ přidává se soudružka učitelka Eva.

Nina dělá, že neslyší. Vlastně neví, co dělat. Neunikne jí ani jediné slovo. *Ale co nedopadne dobře?*

Je jako ve snu, v takovém velkém akváriu, za sklem vidí děti, jak na ni něco pokřikují. Občas připluje velryba, paní učitelka, něco po Nině chce. Ta tupě a automaticky příkaz plní. *Co je to sociálka?* Tak ráda by se někoho zeptala. Možná maminky? Tatky ne, ten by zase křičel. Možná by Ninu zase zbil. Toho se zeptat nemůže.

Den ve školce se zdá být příliš dlouhý. Po obědě se děti převalují na postýlkách a Nina nemůže usnout. Soudružka učitelka obchází kolem a když vidí, že někdo nespí, dává mu na obličejík ručník, aby prý rychleji usnul. Toho se Nina bojí, protože má pocit, že pod ručníkem není ani troška vzduchu, dusí se a nemůže si ručník stáhnout dolů. Dnes se snaží mít zavřená víčka, jak to jde, ale soudružka učitelka tuhle drobnou lest odhalí a Nininy tvářičky přikryje proužkovaným froté ručníkem. Nina se zoufale snaží nenápadně udělat nosíkem prostor, aby pod ručník mohl proudit vzduch. Je to nekonečné. Když je po poledním spaní, uklidí se postýlky a je svačina. Poté si všichni si hrají, ale Nina je sama. Vybere si koutek v herně a posadí se na velkou měkkou molitanovou kostku. Lokty si opře o kolena, hlavičku položí do dlaní. Pohled upře na ostatní oranžové kostky na zeleném koberci, ale ve skutečnosti v místnosti není. Schovává se do myšlenek, vzpomíná, jaké to bylo, když minule táta přišel domů. Křik. Rozbité skleničky. Facky. Modřiny na ruce u mámy. Slzičky. Plyšový medvěd v koši na odpadky. A ten hrozivý tátův smích, když tam plyšáka zavřel... Musí se maminky zeptat, co to je. Sociálka.

„Myslíš, že nás slyšela?“ probere Ninu hlas soudružky učitelky, která sice šeptá, ale její slova Nině neuniknou.

„Možná jo... Vypadá dneska hodně divně. Ať z toho není průser!“ druhá soudružka učitelka nervózně vstává ze židle a uhlazuje si dlaněmi sukni.

„Víš co? Radši za ní zajdu,“ teď už opravdu vystrašeně šeptá soudružka učitelka Iva.

„Nino!“ přísný hlas soudružky učitelky Ivy se zařizne do vzduchu, „jestli doma řekneš, co jsme si dnes se soudružkou učitelkou povídaly, bude zle! Zavolá si tě soudružka ředitelka a rozhodne o tvém umístění do dětského domova!“ Nemilosrdně se drápy zasekává do dětské duše. Aby bylo zřejmé, že to myslí vážně, chytí silně Ninu za paži a podívá se jí výhružně do vyděšených očí. Poté ji pustí a odchází zpět ke svému stolu.

Nina se třese, neschopna cokoli říct. Je jí pět, dobře chápe, že se maminky nikdy nezeptá, co je to sociálka. Nechce do dětského domova! Neví, co dělat. Tak jen čeká.

Z okna vidí, jak maminka přichází ke školce. Nějak nemůže cítit radost, že ji vidí. Pomalu jde k šatně, cestou se loučí se soudružkou učitelkou.

„Po školce hned přijde tatka?“ zeptá se maminky přiškrceným hláskem. Začíná si přát, aby už nepřišel nikdy.

Jednou dole, jednou nahoře

- volný žánr -

Druhé kolo Literární kavárny bylo inspirováno novou činoherní inscenací *Jednou hole, jednou na nože*. Bylo zajímavé sledovat, zda se pisatelé přiblíží svými texty absurdnímu světu zmíněné inscenace. Žánr byl v tomto kole volný, a možná proto se nám sešlo velké množství příspěvků. Dalším důvodem bylo zřejmě i to, že téma – *Jednou dole, jednou nahoře* – je blízké každému z nás. Životní zkušenost, někdy osobní, někdy zprostředkovaná, se objevila téměř ve všech textech. V několika málo z nich byla ale ještě povýšena emotivním zabarvením, vtipem, nadsázkou či silným společenským poselstvím. Tyto texty pracovaly se všeobecnou zkušeností nás, čtenářů, vybízely nás k zamyšlení nebo vlastní představivosti.

Pro mě osobně bylo zajímavé sledovat, kolik mladých autorů z řad juniorské kategorie má již své zásadní zkušenosti s tématem druhého kola – životní houpačkou. Nevím, zda je to ale pozitivní zpráva pro nás, dospělé.

Apolena Veldová

Lucia Gloziková

Narodila sa v Bratislave a psaní sa venuje od svojich patnácti let. V šiestnásti letech získala cenu rediteľa SAV, za účasť ve stredoškolské súťaži „Hodžova Esej“, ktorou každoročne organizuje bilingválne gymnázium v Sučanoch na Slovensku. Vystudovala obor zlatníctví a stribrníctví na súkromé strední škole uměleckého průmyslu v Kremnici a momentálne studuje obor Kov a šperk na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara ZČU v Plzni. Píše především básně, ale nebrání se ani jiným druhům a formám umělecké exprese. Psaní pro ni představuje prostor, kde se může plně vyjádřit, kde ji nikdo nepřerušuje, a zároveň představuje ticho, které ji vždy poslouchá. Právě tam může bezpečně ukládat svoje nekonvenční myšlenky a nápady...

Jednou dole, jednou nahoře

Lucia Gloziková

Ostrov Tabarca je relatívna pustatina. Okrem turistického ruchu ho udržuje na živu len akási vymierajúca biodiverzita v podobe hmyzu a púštnych rastlín. Vzduch je vlhký od morských vln, ktoré sa tak vďačne triešťa o skalné pláže a útesy. Slnko si vypaľuje cestičky do kože aj do zrúcanín a starých budov. Na horizonte smerom ku moru nie je celkom nič, len koniec ostrova, more a obloha. Morský vták prelieta okolo. Zaviali ho sem priaznivé vetry spolu s jeho rodinou. Uživa si pokojného počasia a plodov turizmu v podobe omrvíniok a smetí. Nemôže vedieť, že ho pomaly zabijajú. Lieta nad hlavami nad ránom, kým je prostredie ešte znesiteľnejších teplôt. More však neschladí slnko. Lietanie ide tak ľahko a čas pre neho nehrá žiadnu rolu. More je také ďaleké a ľudia sú také malí. Takí malí a bezvýznamní. Lieta vyššie a vyššie a potom zase dole, splývajú vo vzdušných prúdoch. Dívajú sa a vidí.

Na zemi, na ostrove Tabarca leží chrobák. Je poludnie a on už nevládze ísť ďalej. Leží obrátený na svojom chrbte a už nedúfa. Čaká. Vidí svoj život v tejto púšti. Vidí koľko krát ho obišiel, koľko krát sa skrýval pred dravcami, koľko krát stratil a koľko krát získal. Videl všetkých tých turistov, čo okolo neho prešli v priebehu jeho života. Aj všetky tie smeti, ktoré musel obchádzať. Videl aj seba samého ako leží na zemi a čaká. Čaká na koniec. Nad ním letí morský vták a pýši sa hrdo svojím bezchybným letom niekde tam hore. Zem je také horúca. Páli ho. Ostal ležať na vyšliapanej cestičke a slnko na neho pečie, akoby aj z vnútra pieklo. Upiera na neho svoj nemilosrdný zrak, ale len jedným okom, aby neumrel hneď. Aké je kruté!

Na ostrove Tabarca prichádza prepravný katamarán plný turistov. Rôzne jazyky sa ozývajú v prístave ale rýchlo sa rozdelia na skupinky, ktoré sa po chvíli rozprchnú do všetkých strán, aby uvoľnili miesto pre ďalší prichádzajúci katamarán. Z tohto húfu drobných životov, vychádza jeden človek. Je sám a ide prejsť celý ostrov, na rozdiel od ostatných účastníkov jeho skupiny, ktorí sa vydávajú smerom k turistickej časti ostrova. Cesta je prašná, nebo jasné a slnko ako ostreľovač mieri presne tam, kde to najviac bolí. Na oblohe letí vták. More šumí do ticha a zvlhčuje ohnivý vzduch. Kamene sa vrývajú do podrážok a piesok zachádza do sandálov. Tieň v tejto krajine neexistuje. Človek sa zastavil. Hore vidí vtáka, ako si slobodne poletuje, hľadajúc niečo pod zub. Dole vidí chrobáka, ktorý sa sťažka hýbe, prevrátený na chrbát. Jemne ho odsunie do chladku pod akýmsi sukulntným porastom a trochu ho pokropí vodou. „Hľadám sa spamätať...“ Povie a začne kráčať ďalej.

Chrobák vidí aj všetko čím kedy chcel byť. Počuje zvuky, hluk. Nie. Melódie? Hlasy, ale inak ako ich počul do teraz. Započúva sa. Slnko tak strašne páli. Nemôže dýchať. Žeravé svetlo, také prenikavé a biele. Už nepáli. Hlasy sú hlasnejšie. Vidí život človeka. Vidí sa ako veľrybu. Ako rastlinu. Ako obrovské aj malé tvory žijúce na zemi aj mimo nej. Tisíce a tisíce začiatkov a koncov. Vrcholov a dŕn. Tisíce očí a tisíce slz. Tisíce prašných chodníkov, turistov, miest a chrobákov. Vidí seba takého aký je. Zapozeral sa sám sebe do očí. Sú to tie isté oči ako oči toho morského vtáka. Zvláštne. Nikdy ho predsa nevidel z blízka. Alebo nie? Teraz vidí seba a svoje chrobáčie oči. V drobných odrazoch vidí seba ako morského vtáka. Cíti vietor okolo seba a počuje jeho svišťanie, jeho sviežosť. Slniečko príjemne zahrieva ochladnuté telo. A všetko je tak, ako má byť. Chrobák je teraz morským vtákom. Letí si nad ostrovom Tabarca a predvádza akrobatické kúsky svojim potenciálnym partnerkám. Dole na zemi vidí kráčať osamelého človeka, ako sa k niečomu skláňa a potom kráča ďalej. Vidí sa ako leje vodu na seba samého a topí sa v pár kvapkách chlórstej tekutiny. Cíti, ako my na kožu pečie a počuje sa nadávať si, že si nekúpil lepší opaľovací krém. Nerozumie tomu, čo hovorí, ale po chvíli mu je všetko jasné. „Hádam sa spamätá...“ Hovorí chrobák morský vták ústami človeka a kráča ďalej. Zem je žeravá, piesok dotieravý, cesta prašná, kamene tvrdé, sálajú teplo, obloha je čistá, vzduch horúci, more divoké a slnko tak strašne pečie. Chrobák sa prebudí na zemi. Zem pod ním je vlhká a je v tieni. Nechápe, čo sa stalo, ale je hladný a tak ide hľadať potravu. Už sa nepamätá, nad čím sa tak veľmi čudoval. Ved' na tom aj tak nezáleží. Na ničom nezáleží, len na tom, že je práve hladný.

Človek sleduje vtáka, ako krúži nad miestom, kde sám pred chvíľou bol. Vták rýchlo zletí k zemi a schmatne chrobáka. „-Oh.“ Povie si človek smutne. „Tak z toho sa už nespamätá...“ Mykne plecami. Ved' na tom aj tak nezáleží. Na ničom vlastne nezáleží. Raz sme hore a raz dole. Raz zomierame a raz sa rodíme. Znovu a znovu a znovu, vždy a všetko v ten istý moment a v momentoch tisícich. A všetko je presne tak ako má byť.

Laura Gardner

Začínající spisovatelka a filmačka. Studuje na Střední škole filmovou a multimediální tvorbu. K psaní ji přivedly knihy ostatních autorů a její fantazie. Kromě psaní se věnuje například natáčení krátkých filmů, pole dance, józe, hraní na kytaru a francouzskému buldočkovi jménem Emil.

Hra s holí

Laura Gardner

Palčivá bolest mi vystřelovala do nohy při každém kroku. Rytmické ťuknutí se ozvalo po každém úderu hole o povrch schodu. Výtah přestal fungovat před dvěma týdny a správce s bytem v přízemí se zatím neobtěžoval někoho zavolat. Bydlím se svým spolubydlícím až nahoře a má to tady pět pater. Samozřejmě, že jsem si šla stěžovat. Dokonce několikrát, ale pokaždé mi s úšklebkem odvětil, že trocha pohybu nám neuškodí. Prý jsem mladá, nemám fňukat. Jasně, ale kolik dvacetiletých viděl s holí? Kvůli nemoci mám trvale poškozenou nohu. Při delším pohybu mě rozbolí jak čert.

Konečně jsem vystoupala nahoru, položila tašku s nákupem, a v ruce mi zacinkal objemný svazek klíčů. Ráda je mám barevné s mnoha přívěsky. Do bytu jsem spíše vpadla než vešla. S váhou na zdravé noze jsem zůstala chvíli opřená o zavřené dveře a rozdýchávala škubavou bolest v koleni.

„Niky? Už jsi tady?“ ozvalo se z obývacího. Unaveně jsem si povzddechla a zavolala zpátky: „Jo, jo jsem. Pojď mi pomoci s tou taškou, dál to už netáhnou.“

Sam se objevil ve dveřích v pyžamu a s lízátkem v puse.

Vydala jsem se ke gauči, a cestou jsem si sundala kabát a odložila kabelku. „Co tak brzo v pyžamu? Jo a podal bys mi nanuka a čaj, prosímmmm?“ zamrkala jsem na něj.

Podíval se na mě jako kdybych byla antikrist. „Nanuka a čaj? To je ta nejdivnější kombinace, o které jsem kdy slyšel, ale jasně. A jen jsem si zašpinil oblečení v práci a už se mi nechťelo takhle večer brát si čistý.“ Zabouchl mrazák a přinesl mi zmrzlinu. Kuchyň byla propojená s obývacím a bylo z ní dokonce vidět na televizi.

„Jen opravdový génius si dokáže zašpinit oblečení při práci v ordinaci psychiatra.“

„Co na to říct, jsem plný překvapení.“

„Registruju.“ Zakousla jsem se do nanuka a zapnula televizi.

Chvíli jsem přecvakávala programy, než jsem se zarazila u zpráv.

Zrovna tam mluvili o nejnovější vraždě. Poslední dva měsíce sužoval Prahu sériový vrah. Policie neměla nejmenší ponětí, kdo by to mohl být. Dokázal po sobě perfektně uklidit, a jediné, co po něm vždycky zbylo, byla fialová stužka. Měl na rukou krev patnácti mrtvých, teď už šestnácti.

„Úplněj psychopat,“ zašeptala jsem. Sam vzhlédl od pultu, kde připravoval večeři.

„Psychopat je psychologický termín. Spoustu lidí může být diagnostováno psychopatem. Filmy z nich udělali vraždící maniaky. Psychopati sami o sobě ale nejsou o nic víc nebezpeční než normální lidi.“

Protočila jsem oči. „Omlouvám se, pane studente psychiatrie. Ranila jsem snad vaše city?“

„Budíš ti odpuštěno,“ usmál se sladce.

„Tobě nevadí, že někde tam venku pobíhá sériový vrah, co vraždí nevinné lidi?“

Zatvářil se dotčeně. „Samozřejmě, že mě to trápí. Za koho mě máš?!“ Položil přede mě na stůl špagety.

„Potrhlíku,“ zašklebila jsem se.

„Cvoku,“ zakroutil očima.

Druhý den byl stejný jako ten předešlý. Odpoledne jsem se vracela domů z práce. V listopadu slunce zapadá brzy, byla už tma, a jediné světlo mi poskytovaly pouliční lampy. Šla jsem svižně, jak jen mi to nemocná noha dovolovala. „Říkali mu Purpurový vrah, kvůli té fialové stužce, co nechával na místě...“, honilo se mi hlavou. „Už jen kousíček, pár desítek metrů...“, opakovala jsem si v duchu. Noha mě bolela čím dál víc, a představa, že na mě v baráku čeká výšlap pěti pater, mi na náladě nepřidávala.

Zpomalila jsem. U budovy mého bytu stálo několik policejních aut a hlouček čumilů. Policajti za páskou označující místo činu se je snažili rozehnat. Povedlo se mi probojovat se až dopředu.

„Slečno, je mi líto, ale dál vás pustit nemůžu,“ oznámil nekompromisním tónem jeden ze zástupců zákona.

„Vy to nechápete, já tady bydlím!“ osočila jsem se na muže v uniformě. Byla jsem vystresovaná. Co se tady, sakra, stalo?! Proč je tu policie! A proč mě nechtějí pustit do mého vlastního bytu? Strážník si mě změřil přísným pohledem. „Počkejte tady,“ řekl a odkračel. Úzkost ve mně narůstala. Někdo mě chytl za loket a já leknutím nadskočila. Byl to Sam.

„Same! Díky bohu, že jsi tady! Nevíš, co se děje?“ Nenechal mě to skoro ani dořict.

„Jde o toho vraha...“, naklonil se ke mně a zašeptal: „Zabil našeho správce.“

Naskočila mi husí kůže. Znervóznil mě i způsob, jak ta slova zašeptal. Řekl to tak sladce, jako by si to užíval.

To už mě ale táhl pryč. Měla jsem, co dělat, abych mu stačila. S pohledem upřeným před sebe mi říkal: „Mluvil jsem s policií. Pro dnešek si máme najít místo na spaní jinde. S trochou štěstí nás do našeho bytu zítra pustí. Tvrdí, že tam nebylo místo vraždy, ale pouze nálezu. Přespíme u Bena s Marií, už jsem jim volal, počítají s tím.“

Ben s Marií byli vystresovaní a báli se o nás. Sam ochotně odpovídal na jejich otázky, ale já se o tom nechtěla bavit. Šla jsem si rovnou lehnout. V posteli jsem se dlouho převalovala a překrucovala, než jsem konečně usnula.

U Bena s Marií jsem spala ráda. Ben studoval na právníka a Marie byla hippie umělkyně. Ráno jsem byla schopná do sebe hodit jen hrnek kafe s Marií. Po zbytek dne jsem byla duchem úplně pryč z toho, co se stalo. Dobrou zprávou bylo, že nám policie oznámila, že se můžeme vrátit do našeho bytu.

Po cestě z oběda jsem se zastavila u stánku s novinami a jednu si koupila. Titulní stránce dominovala zpráva, že má policie portrét vraha. Pod nadpisem byl jeho kreslený portrét. Samova podobizna.

Domů jsem dorazila jako první. Máme pravidlo, že kdo přijde první, dělá večeři. Pustila jsem se proto do vaření. U toho mi běžel nějaký nesmyslný seriál. Nesmyslný, ale zábavný.

„Jsem doma!“ ozvalo se rozjařeně z chodby. „To byl zase den, to ti povím...“

„Dneska je k večeři losos,“ odvětila jsem s úsměvem.

Vzal si talíř s jídlem a šli jsme si sednout na gauč. Byl to už takový zvyk. Uděláme večeři a jdeme si ji spolu sníst k televizi.

Než jsme dojedli, seriál skončil. Sam nenuceně vzal ovladač do ruky a začal přecvakávat programy. Zasekl se na hlavních zprávách, když jsem ho rázně zastavila s tím, že mě to zajímá.

Moderátorka zrovna mluvila o zhoršujícím se počasí a snížené viditelnosti. Sam dojedl a pohodlně se opřel. Znuděně se protáhl. „Nudím se, nemáš někoho, koho bych mohl... však víš...“, několikrát naznačil bodání nožem. Šokovaně jsem se na něj podívala a reflexivně vypnula zvuk televize.

Na obrazovce se objevila podobizna vraha a vážná tvář moderátorky.

Polkla jsem. „To jsi ty?“ zeptala jsem se se chvějícím se hlasem a ze všech sil se snažila, aby zněl klidně.

Sam zkoumavě prohlížel svou podobiznu na obrazovce.

„Ale ne!“ vyjekl najednou, „jak mi mohli takhle zohavít nos! Já ty debily na kriminálce zabiju. Nic neudělej správně!“ nadával. Začala jsem něco koktat.

„Chceš vědět, jak jsem to udělal?“ zeptal se, nadšený jako dítě o Vánocích. Nečekal na moji odpověď a rovnou to ze sebe vysypal: „Takže, na praxi jsem potají stopil pár prášků, umixoval parádní drink a nabídnul ho našemu správci. Ten starej lakomec byl blahem bez sebe! Pak už stačila jen trocha zábavy s nožem, haha,“ smál se jako by to byl nejlepší Silvestrovský vtip, co kdy slyšel.

Bezmyšlenkovitě jsem vstala, popadla hůl a belhala se ke dveřím. Co nejrychleji, jak jen to šlo. Daleko jsem se ale nedostala. Zastoupil mi cestu. Už se neusmíval, ale hlas měl pořád vlídný a přátelský.

„Ne, neboj se,“ poklekl, „tebe nechci zabít. Mám pro tebe návrh. Nechceš vraždit se mnou? Jen si to představ! Nůž a hůl! Vražedné duo!“ Oči mu zářily jak nadšenému štěněti. Byla jsem jako opářená.

Z jeho očí se vytratila něha a z hlasu přátelský tón. „Pokud se ke mně nechceš připojit, tak tě budu muset zabít,“ řekl a pevně mě stiskl. Cítila jsem jeho ledový dotek. Musela jsem improvizovat.

„Samozřejmě, že se k tobě chci připojit. Jsme přece partneři, v dobrém i zlém,“ odvětila jsem a doufala, že dostatečně přesvědčivě.

Sam mě políbil. Vášnivě a dlouze. Pak se v křeči sesunul k zemi. Z krku mu vykukovala rukojeť švýcarského kapesního nožíku. Roztřeseně zvedl hlavu a naposledy se na mě zadíval očima, ze kterých rychle vyprchával život. Mísil se v nich šok, strach a překvapení. Chtěl ještě něco říct, ale z úst mu místo slov začala vytékat krev. Vytrhla jsem nožik z jeho krku a sklonila se těsně nad něj. „Promiň, Nožíku,“ řekla jsem sladce, „Hůl pracuje zásadně sama.“

Seděla jsem v kupé rychlíku a pročítala článek o nové vraždě Purpurového vraha. Hlavní podezřelý byl nalezen mrtvý a vrah tedy nebyl stále dopaden. Občané města šleli strachem.

„To je příšerné. Děsím se, kdy udeří příště,“ povzdechla si postarší dáma vedle mě. Soucitně jsem se na ni usmála, poklepala holí a dál si hrála se stužkou v kapse. Vrátila jsem se ke čtení o sobě samé. Za pár kilometrů nás na trati čekal dlouhý tunel, ledacos se mohlo stát.

Kristýna Petišková

Hudebnice pracující v rozhlasu. Čte především komiksy, dětské a populárně-naučné knížky. Píše nejraději fantastické povídky a poezii, v jejímž obsahu čtenář nemusí tápat. Její nohy mají rády lezečky, pohorky, masážní kameny, písek a trávu. Nesnáší hluk, nepříjemné pachy a pokrčená ramena na otázku „proč?“.

Kaktus, jak ho neznáte

Kristýna Petišková

Minulý rok se na kongresu Evropské unie schválil nový zákon, který povoluje lidem zažádat si u pojišťovny o kompletní proplacení chirurgických zákroků týkajících se přeměny člověka na částečnou či úplnou rostlinu, zvíře či robota. Trans-species žadatelé si tak mohou splnit své touhy rychleji a efektivněji. Stačí, když se podrobí dvoutýdennímu pohovoru s certifikovaným trans-species terapeutem. Pokud jsou uznáni za vhodné kandidáty na přeměnu, do dvou měsíců mohou žít svůj vysněný život jako například osmnáctileté studento Emme, které o své přeměně řeklo následující:

„Pocházím z chudých poměrů, ale díky trans-species organizaci HumAniPlant jsem si mohlo splnit svůj sen. Mám robotické ruce, které jsou napojeny na přídavné centrum v mozku, které mě činí nadprůměrně manuálně zručným. Trpělo jsem astmatem, ale nyní díky kraví hlavě a velkým nozdrám mohu lépe dýchat. S robotickými nohama s kopyty nemusím řešit bolest kolen, zvrtnuté kotníky, plíseň na nehtech u palců a ani boty. V rámci svého zájmu o udržitelný způsob života jsem si navíc nechalo voperovat čtyři kravské žaludky. Jako vegan se tak nemusím starat o speciální stravu, vystačím si s trávou na pastvinách. A když mám chuť na něco malého, ukousnu si kus ze svých nových vlasů, které mi vždy během pár dní dorostou. Nechalo jsem si totiž na hlavě narůst trávu namísto původních vlasů.“

Farmaceutické firmy specializující se na hormonální a genové terapie u trans-species nadšenců jásají. Od minulého roku se zájem lidí o úplnou či částečnou přeměnu na jiný organismus trojnásobně zvýšil. I proto se na letošním kongresu prosadil nový dodatek k loňskému zákonu, který umožňuje zvířatům, rostlinám a robotům nechat se předělat na jiné rostliny, zvířata, roboty či lidi.

Kdyby se dnes noviny ještě vydávaly tištěné na papíře, mrštila bych s nimi do odpadkáče. Ale protože jsem si ten debilní článek přečetla na tabletu, jen zuřivě zavírám novinové okno, aby mi světlo z článku nesvítlo do obličeje. Jako by nestačilo, že polovina lidí na světě nemá pohlaví. A že genohormonové lékárny jsou na každém rohu. Lidská rasa je slepá ulička, to je jasné, já bych do toho sice nešla, ale ať se kdo chce předělává na co chce. Má to vyšší smysl. Ale tohle! Koukám na svůj sudový kaktus. Můj vztek najednou přechází do pobavení.

„Ó, ano, kdybyste věděl, jak je ve svém nehybném až sošném stavu nešťastný, pane doktore. Starám se o něj, jak nejlépe dokážu. Má dostatek světla, dostatek sucha. Včera večer jsem ho po dvou týdnech zalila. Nasál všechnu vodu do sebe, ale rovnou ji všechnu vyplakal. Plakal celou noc. Ani kapka v něm nezbyla. A to

není všechno. Občas, když si myslí, že se nedívám, oddává se jistě sebepoškozující praxi. Zatočí si bodavé konce trnů ke svému tělu a bodá se jimi. Myslím, že přeměna na jiný organismus by mu rozhodně prospěla.“

Koutky úst mi cukají do stran a vzhůru. Vidím, že trans-species terapeut mi empaticky naslouchá a všechny ty lži mi věří. Ještě aby ne, vždyť mu to může vydělat veliký peníze.

„Ano, samozřejmě, to, co říkáte, je vážné. Ovšem přeměna na jiný organismus je významný krok. Mohu Vám nejprve doporučit speciální balíček 1+. K trans-species přeměně bych přistoupil až v případě, že terapie 1+ nezafunguje.“

„A v čem spočívá terapie 1+?“

„Vy ji neznáte?“ terapeut se na mě zadíval překvapeně, trochu povýšeně a pokračoval:

„Samozřejmě o ní víte, možná ji jen znáte pod jiným názvem. 1+ je párová terapie pro rostliny či domácí mazlíčky a jejich spolubydlící, kteří se o ně starají.“

„Aha, a v případě člověka a kaktusu, jak by taková terapie probíhala?“

„Ano, samozřejmě uznávám, že s rostlinami je to obtížné. Patrně byste musela kaktus natočit skrytou kamerou během chvil, kdy pláče a kdy se poškozují vlastními trny. Na základě těchto vizuálních podkladů by terapeut dotrasoval příčiny a prapříčiny chování vašeho spolubydlícího, kaktusu, a společně byste pak naosnovali plán, jak byste se měla v jeho přítomnosti chovat, aby se předcházelo spouštěčům precitlivělého a destruktivního chování kaktusu.“

„Prosím?! Říká Vám vůbec něco ochrana roboživočichorostlinných práv? Znáám tenhle kaktus moc dobře. On mi k natáčení svolení nedá. A přece ho nebudu natáčet tajně! Nechci kvůli tomu strávit tři roky v base!“

„Ano, ano, neztebe se prosím, nevěděl jsem, že jsou pro vás RŽR práva tak důležitá,“ řekl vymlouvačně doktor.

„Tsss, budu dělat, že jsem tento Váš ignorantský výrok neslyšela,“ skočila jsem mu do řeči a čekala, s jakými perlami ještě přijde.

„Eh, samozřejmě bych nerad, abyste o mně šířila nějaké zvěsti, slečno Kvadráciová. Myslím si, že Vaše názory jsou zcela správné a schvaluji Váš návrh. Přistoupíme tedy k druhé variantě. Na jakou entitu myslíte, že by se kaktus nejraději nechal předělat?“

Minulý rok se na trans-species kongresu prosadil nový dodatek k loňskému zákonu, který umožňuje zvířatům, rostlinám a robotům nechat se předělat na jiné rostliny, zvířata, roboty či lidi. Doposud nejúspěšnějším klientem se stal kaktus Bobo, který se na popud své spolubydlící Jany Kvadráciové nechal transformovat v polo-robotického ostnatého ankylosaura, který má na konci svého ocasu nainstalovaný solární panel, díky kterému si neustále dobíjí životní energii. Podle výpovědi paní Kvadráciové měl kaktus před přeměnou sebe-destruktivní vzorce chování, které byly zapříčiněny nedostatkem aerobního pohybu a následným hromaděním stresových hormonů v jeho těle. Díky lidskému mozkovému implantátu a hlasivkám jsme schopni s ankylosaurem komunikovat bez nejmenších potíží. Exkluzivně pro náš deník se v rozhovoru otevřel a promluvil o svém nynějším životě:

„Žil jsem dost nepříjemným životem. Pamatuji se, že mi české klima nedělalo dobře na pokožku. Na své sebe-destruktivní vzorce si nepamatuji, ale samozřejmě věřím výpovědím své spolubydlící Jany Kvadráciové. Mám nyní dobrou práci v Národním muzeu, kam docházím třikrát týdně. Dělam tam securitáka. Příští rok si zažádám o hypotéku. Už se těším, až se přestěhuju a založím rodinu. Moje partnerka Trans-Rex, která se před třemi měsíci nechala předělat na dinosaura z žížaly hnojní, už se také nemůže dočkat. Děkuji trans-species organizaci HumAniPlant za veškerou podporu.“

Kdyby se dnes noviny ještě daly číst online, zavřela bych si na tabletu nové okno, aby mi světlo z článku nesvítlo do obličeje. Ale protože jsem si ten zdrcující článek přečetla na vnitřní straně svých kontaktních čoček, rychle jsem si čočky vytáhla z očí a vhodila je do sterilního roztoku. Ještě před rokem to byl takový obyčejný sudový kaktus a já ho takhle vyšvihla. Žije si skvělým životem a já tu mezitím hniju v příliš smrtelném těle v příliš malém bytě 1+kk jen proto, že nejsem schopná se přizpůsobit novým módním trendům. Jsem jen člověk. Jeden z posledních svého druhu.

Milujeme sport

- publicistika -

Třetí kolo literární kavárny se neslo ve sportovním duchu, publicistické žánry se sportovní tematikou se snažili zkrotit junioři i senioři. Přenést emoce ze sportovního zápolení na papír, zprostředkovat čtenáři napětí, radost vítězů, útrapy žáků trýzněných tělocvikem či vykreslit běžné životní situace jako sportovní utkání? Klíči k literárním vavřínům našťastí našli vybraní autoři hned několik, takže i duše jinak ne zcela sportem zasaženého literárního fanouška mohla zaplesat. Jako v každém žánrovém zadání se snadno pozná, zda si literární talent poradí i s nesnadným tématem, zda dokáže literární kvality odhalit i v oblasti která mu není blízká. Mnoho lektorů tvůrčího psaní by všem začínajícím autorům (bez rozdílu věku) radilo psát, psát a zkoušet! Literární kavárna je pro to ideálním trenažérem, cvičišťem, kde si autor může vyzkoušet nepřeberné množství forem a žánrů a sportovní hantýrkou „potrápiti tělo“. Ať už se jedná o sportovní fejeton či reportáž, měli by mít autoři na paměti to nejdůležitější, to, co přesahuje veškerá zadání a formy – nepodceňovat čtenáře. Stejně jako ve sportu je každé simulování, zbytečné prodlužování či podceňená příprava po zásluze potrestáno. Přeji vám příjemný literární zážitek – sportu zdar a literární kavárně zvláště!

Irena Henzl Velichová

Hana Coufalová

Jmenuji se Hana Coufalová, jsem studentkou Gymnázia J. K. Tyla v Hradci Králové a moc ráda píšu!

Hlavně povídky, ale poslední dobou zkouším psát i básně. Kromě vlastní literární tvorby mě baví také čtení a studium jazyků (jak českého, tak anglického a španělského).

Už osmým rokem dělám atletiku – běhám dlouhé tratě. Zbožňuju i další sporty, hlavně turistiku, cyklistiku a běžkování – i na kolečkových lyžích, během lockdownu jsem začala cvičit jógu.

Nejlepší kamarádka

Hana Coufalová

Jmenuji se Hana, ale všichni mi říkají Háňa. Dokonce i má nejlepší kamarádka, kterou jsem poznala velmi zajímavým a nečekaným způsobem.

Jsem sportovní novinářka a moc mě to baví. Líbil se mi i biatlonový závod v Novém Městě na Moravě, který jsem pozorovala z tribuny a o kterém jsem psala reportáž. Byl to stíhací závod žen. A už od začátku se mi na jedné z našich českých závodnic něco nezdálo.

Připadalo mi, že jede pomaleji než obvykle, přestože mezičasy na trati říkaly něco jiného. Lena Nová figurovala až do první střelby v běžecky nejrychlejší desítce, do druhé už se posunula do první patnáctky a před třetí klesla až na osmnácté místo. Trenérům, kteří ji sledovali, ať už na trati nebo u střelnice, to nepřišlo důležité. Střílela čistě a běžela dobře, ale čím dál tím pomaleji. Po třetí položce už mi bylo divné, že tolik zpomalila. Jakoby jí docházely síly. Nerada bych, abyste mě chápali špatně, vím, že je normální, když vrcholovému sportovci během závodu dochází síly, jenže Lenka vypadala jinak než při ostatních závodech. Proto jsem se rozhodla, že to zkusím říct jejím trenérům. „Mně se zdá, že s Lenkou něco je. Neměla by ze závodu odstoupit?“ zeptala jsem se dvojice z nich, která seděla poblíž a sledovala své svěřenkyňe pomocí kamer rozmístěných podél trati a promítajících závod živě na obrazovky na tribuně. Podívali se na mě, jako bych byla z jiného vesmíru, a nechápavě odpověděli: „Vždyť je ve výborné formě a jede nejlíp za celou sezónu.“ Pochopila jsem, že nemá smysl se s nimi hádat a s pocitem nepřiměřeného vzteku jsem si odešla sednout zpět na své místo.

Jejich reakce mě rozčílila. Připomněla mi totiž moje vlastní závodní sportování v dětství a dospívání a to, jak jsem nesnášela, když trenéři nerespektovali naše limity. Většinou lidí znějí věty typu „To zvládneš!“, „To dáš!“, „Pojď, jde ti to!“ povzbudivé, ale mně připomínají právě ono období tvrdých tréninků, soustředění a závodů. Období plné bolesti, dřiny, odříkání a obětování se. A pro co vlastně? Abych se mohla porovnávat s ostatními a být sama se sebou spokojená jen tehdy, když jsem lepší než oni? A co to vlastně znamená, být lepší? Od té doby si myslím, že důležitější než podávat co nejlepší sportovní výkony, je zkoušet být co nejlepším člověkem.

Náhlý poryv větru mě vrátil zpět do reality. Ke psaní reportáže a důslednému zachycování a popisování závodu. Uf, nic podstatného mi naštěstí neuniklo. Lenka zastřílela i napotřetí čistě, a to jako by jí dodalo novou energii. Zrychlila a opět se zařadila mezi patnáct biatlonistek na čele závodu. Všimla jsem si, že oba trenéři, se kterými jsem před chvílí mluvila, na mé vítězoslavně zírali. Odvrátila jsem pohled a na uklidnění se napila kávy v plastovém kelímku.

Lenka se blížila ke čtvrté střelecké položce a já už si říkala, že ti protivní trenéři měli pravdu. Lenka nakonec skvěle zvládla i poslední střelbu vestoje a skončila desátá. Trenéři ji sice hned po příjezdu do cíle chválili a jáslali, jenže ona

sama vypadala, jako by jí to bylo úplně jedno. „Není mi dobře,“ řekla, sundala si lyže i malorážku a odešla. Napadlo mě, že by mohla jít na toaletu, a tak jsem tam po chvíli zamířila. Chtěla jsem se ujistit, že je v pořádku. Nebyla. Očividně stihla jen tak tak doběhnout do kabinky, otevřít ji – a v tu chvíli zvracela. Nabídla jsem jí, že zavolám zdravotníka. „Ne, to je dobrý,“ bránila se, ale moc přesvědčivě to neznělo. „Stejně pro něj radši dojdu,“ řekla jsem rozhodně. „Zatím počkejte tady a tohle snězte, budu hned zpátky!“ nařídila jsem jí a vytáhla jsem z kapsy sladkou raw tyčinku. „Vím, zní to divně, ale potřebujete cukr, mám kurz první pomoci...“ Nelhala jsem, v rámci kurzu pro trenéry atletiky, který jsem si už před lety udělala, jsem ho opravdu absolvovala. Ale v tu chvíli nebyl čas myslet ani na léta dětství a dospívání, ani na mou krátkou atletickou kariéru. Vyběhla jsem ven do mrazu a napůl poprosila, napůl rozkázala nejbližšímu zdravotníkovi, aby se mnou okamžitě šel za Lenou. Když jsme se vrátili, Lena už zase zvracela. Jakmile ji zdravotník uviděl, zavolal sanitku, která přijela do pěti minut. Opravdu rychle. (Ačkoliv já jsem se jejího příjezdu už nemohla dočkat.)

„Asi jste mi zachránila život, nevím, jak vám poděkovat,“ řekla mi, když jsem ji druhý den přišla navštívit do nemocnice.

„Ale prosím vás, na takový kolaps byste neumřela. A můžete mi tykat, jestli chcete...“

„Děkuju, vy mně taky. Až mě odsud pustí, pozvu vás na kafe.“

„To budu ráda. Budete, totiž budeš, pokračovat v sezóně?“

„Asi jo. Ale budu si o tom muset promluvit s trenéry.“

„No, to by opravdu chtělo.“

Lena rozpoutala lavinu nespokojenosti v celém ženském biatlonovém týmu. Trenéři museli chtě nechtě změnit svůj přístup a začít se více zajímat o zdraví a přání svých svěřenkyň. A co je na celém příběhu to nejlepší? Lena a já jsme dodnes nejlepšími kamarádkami.

KLAPZUBOVA JEDENÁCTKA | MICHAL ŠTĚRBA, MARTIN STRÁNSKÝ

Janek Contreras Kulle

Jsem studentem rokycanského gymnázia. Zajímá mě hudba a literatura. Už několik let hraju na klavír. Rád čtu především sci-fi knížky, mezi mě nejoblíbenější autory patří Iain M. Banks a má nejoblíbenější kniha je Brave New World. S psaním nemám žádné předchozí zkušenosti. K tomu, abych napsal tento fejeton, mě inspirovala moje touha nepropadnout z českého jazyka.

Tělesná výchova – výborný, chvalitebný, dobrý, ...

Janek Contreras Kulle

Všichni na Gymnáziu v Rokycanech milují sport! **Většina** lidí na Gymnáziu v Rokycanech miluje sport! Občas se najde **někdo**, kdo na Gymnáziu v Rokycanech miluje sport. Nemluví samozřejmě o tělesných aktivitách mimo školu, nýbrž o klasickém školním tělocviku.

Každý rok začíná stejně. Házenou. Sport, který je milován všemi, jelikož jeho alternativou je běžet tříkilometrový běžecký okruh, kterému se říká „*běžet stráž*“, a to nechceš. Byť má Česko v házené velice dobrou reputaci, určitě to není díky nám. Většinu času ani nelze poznat, že jde o stejný sport. V každém týmu je oficiálně šest hráčů, jeden brankář a pět lidí v poli. Důležité je to slovíčko „oficiálně“. U nás hrají vždy ti dva nejlepší z každého týmu a ostatní jen koukají a uzavírají sázky o to, kdo má větší šanci na výhru.

Končí podzim a nastává nové období. Období, které je mnohem horší. Začíná se totiž hrát florbal. Sekaná, jak by ho pojmenoval náš tělocvikář. Házená oproti tomu vypadala božsky. Zase hraje stejná skupinka lidí, ostatní stále uzavírají sázky, tentokrát se při tom ale mohou opírat o florbalu. Pokusit se trefit do brány nepřipadá v úvahu, jde pouze o to, kdo dokáže praštit do míčku co největší silou. Fauly neexistují, jelikož rozhodčí neznají pravidla. Všechno to vypadá víc jako závod o to, kdo jako první obdrží nějaké zranění. 4. B momentálně vede 2-0.

Další na řadě je basketbal. Pro většinu z nás je to veliký šok, protože už se nemůžeme opírat o florbalu, když koukáme, jak hrají ostatní. Dvojtakt, věc nepochopená téměř všemi. To, co následuje po něm, je však ještě horší. Byť všichni chápou, že se mají trefit do obruče, nikdo to nedokáže. Basketbal je nekontaktní sport, ale kdyby se u nás měl počítat každý dotek, tak by se rozhodčí nedopískal.

Zlatý hřeb celého cyklu je volejbal. Hraje se nejdéle ze všech sportů, ale jelikož se začíná v období, kdy se vrací možnost „*stráně*“, radši si nikdo nestěžuje. Je to nejuvolněnější ze všech aktivit, které se dějí na tělocviku. Nikdo po vás nechce, abyste běhali za míčem, ten k vám přiletí sám. Jediné, na co si musíte dát pozor, je, když máte proti sobě někoho, kdo se snaží o smeč. Poté už se pohnout musíte, pokud teda nechcete dostat míčem do obličeje. Nejlepší část na volejbalu je každoroční akce zvaná Beach party. To je turnaj, kdy se proti sobě utkají všechny třídy školy, až na IB žáky, ti by asi byli moc dobří.

A stejně na tělocvik budeme i my pohyboví „nebožtíci“ rádi vzpomínat.

Dalibor Boubín

žije s rodinou, nezbedným psem a svéhla-vým papouškem v Plzni. Má za sebou stovky knižních recenzí a pravidelnou účast jako porotce několika literárních soutěží. Nápady pro své příběhy čerpá obvykle z každodenního života a dotváří je během pobíhání po lesích. Je autorem titulní povídky antologie *Pokřivenej svět* (2020) a dalších příspěvků v povídkových sbírkách *Krajina hádat* (2019) a *Bůh černého lesa* (rozšířená e-kniha 2018), stejně jako v antologii *Kočas* 2022. Na jaře 2023 mu vyšel pandemií pozdržený román *Vlastní zákon*. Živí se tvorbou programů pro virtuální realitu a výukou češtiny na střední škole.

Běžecká výzva

Dalibor Boubín

Ze zpráv na sociálních sítích a v ostatních médiích jsem nabyt dojmu, že běh je něco, bez čeho dnes nelze společensky obstát. Kdo neběhá, jako by ani neexistoval. A protože jsem na svou existenci poměrně dost fixován, rozhodl jsem se přispět komunitě běžců i svým nezanedbatelným výkonem.

Jako dítě jsem běhával. Dokonce i jako dospívající mladík jsem před mnoha a mnoha desítkami let pokořil nejednu míli. Mou doménou se po nějakou dobu stal orientační běh, zatímco klusat po okruhu mě k smrti nudilo. Rozhodnutí zapojit se do všeobecného běžeckého nadšení mi tedy přišlo jako něco zcela přirozeného. Určitě to bude jako s tou pověstnou neschopností zapomenout znalost jízdy na kole. Nebo ne?

Vybavil jsem se novými běžeckými botami, zářivě žlutou reflexní větrovkou a extrémně chytrými sportovními hodinkami, kvůli jejichž pořízení jsem se celý předchozí rok omezoval. Vida, i tímto způsobem lze zařídit snížený příjem nadbytečných kalorií. Vcelku snadno jsem naopak odolal pokušení navléci se do elastických kalhot či dokonce kratasů stejných vlastností. Šediny jsem zakryl vysloužilým šátkem. Ne snad že bych se za ně styděl, ale matně si vybavuji, že pot stékající do očí člověku na pohodě nepřidá.

Jdeme na to.

S ohromným nadšením tedy vyběhám. Proč s nadšením? No přeci proto, že jsem: a) překonal svou vlastní lenost... b) nenechal jsem se odradit děsivě vyhlížejícím mrakem na severozápadě... a konečně za c) přežiju-li následující hodinu, budu se mít na Facebooku a Instagramu čím chlubit!

Po deseti krocích si vzpomínám, že jsem zapomněl spustit aktivitu typu běh na svých nových hodinkách, jež mě dle prohlášení v návodu nejspíš z hlediska intelektu i dostupných funkcí vysoce převyšují. Přecházím do volné chůze a chybu vzápětí napravuji. Tak vpřed!

Dalších dvacet kroků a mě dohání nový pocit nejistoty. No jasně! V tomhle nízkou oblačností způsobeném příšeří bych bez brýlí mohl mít potíže. Vrátit se, či nevrátit, to je oč tu běží. Vybavilo se mi jen pár dní staré ponížení, kdy jsem dioptrie zanedbal a pes mne po klopýtnutí v lesním šeru vlácel několik metrů po bříse. Dobře si pamatuji, jak hořce jsem své lenosti tehdy litoval. Takže rozhodnuto.

Vybaven optikou znovu vyrážím. Po nových deseti krocích mi dochází, že jsem pro změnu původní měření běhu zapomněl vypnout. Hlavou mi prolétá bouře nejistoty: mám se zastavit a restartovat aktivitu od počátku? Nebo raději pokračovat s tou již spuštěnou i za cenu toho, že výsledek nebude odpovídat skutečné trase a doopravdy propálenému času? No jo, ale v tom prvním případě mi zase bude chybět těch deset kroků a čas do nich investovaný! Hrome, pro co se rozhodnout? Běž, hochu, běž, řekli Forrestovi, a tak supím dál.

První dojmy.

Krise přichází již na konci bloku. Kam se, sakra, propadlo moudro o jízdě na kole? Plíce pálí, stehna hoří, lýtkové svaly tuhnou. Vrhnu pohled na displej pyšně zdobící levé zápěstí. Nula celá a jedna desetina prvního kilometru. Ohlídnu se. Kdesi v polovině překonané vzdálenosti leží v prachu má cestou vypuštěná duše a hned vedle ní i plíce. Sípavě se jim omlouvám, ale nemyslím, že by mě slyšely. Neslyšel jsem se ani já, a to jsem funěl jen kousek od vlastních uší.

Na trase.

Říká se, že těsně před smrtí se člověku před očima promítne celý život. Jde o jeden z těch obecně uznávaných faktů, jež lze jen těžko ověřit. Na sklonku prvního kilometru se nejspíš ocitám smrti blíž než kdy jindy, protože do hlavy mi chaoticky vplouvá vzpomínka za vzpomínkou.

Promítl jsem si kupříkladu, jak jsme si ve středoškolském věku jednou vyrazili s naším kroužkem orientačního běhu zatrénovat do přilehlého parku. A protože doba byla pokroková, zaměřili jsme se toho roku na radiový orientační běh. Už během prvních minut se odmlčela stanice číslo pět. Nenašli jsme ani vysílač, ani pachatele. Předpokládám, že dotyčný se dodnes v hospodě u piva chlubí, jak pomáhal rozbíjet prohnílý socialismus.

Sounáležitost.

Další rozšířené rčení praví, že běžci jsou jedna velká rodina. Tím pádem platí nepsané pravidlo, že na trase se všichni zdraví, bez ohledu na věk, pohlaví, vybavení či výstroj. Prozradím vám tajemství: realita je odlišná. Ne každému stojíte za pozdrav, mnohým často dokonce ani za pohled. Tady je má rada: neberte to nijak osobně. Nevíte, čím dotyčný nebo dotyčná právě prochází. O to víc potěší každý, kdo na mávnutí, pokývnutí či pozdravení odpoví, nebo dokonce potkávací rituál iniciuje jako první. Tací mi významnou měrou zvednou náladu, jakkoli blízko totálnímu kolapsu se právě nacházím.

Dost mi to připomíná komunitu minikářů. Když jsme si pořídili našeho prvního Mini Coopera, okamžitě jsem kouzlu sounáležitosti propadl. Naprosto zřetelně si také vybavuji prvního kolegu minikáře, na kterého jsem narazil. Vlastně byli dva. Obrovští chlapi s vyholenými hlavami, ramena po obou stranách přetékaající ze stažených oken. Ve chvíli, kdy jsem je na dohled od Nové scény DJKT vesele zdravil, vnímal jsem jen jejich černé auto. Osádky jsem si všiml, až když mě vůz míjel. Řidič i spolujezdec mě sveřepě a překvapeně probodávali pohledem. Ani jeden z nich nezareagoval. Už nikdy jsem je na silnici nepotkal. Něco mi říká, že je to možná dobře. Od té doby si máváme se spoustou jiných miníků, stejně jako nás nevšímavě míjejí další. Tak to zkrátka je. Proč by to v teniskách a na trati mělo být jinak?

Potkávat protiběžce považuji za důležité. Nic mě tak nestimuluje jako snaha nevypadat na umření, když mě někdo míjí. A tak zahlédnu-li v dáli před sebou kývající se postavu, sbírám zbytky sil, i kdybych měl za jejími zády padnout vyčerpáním. Mineme se a já ještě pár kroků bojuji. Vydřž alespoň za zatáčku, co kdyby se po tobě ohlédla. Uf.

Před cílem.

A je to. Neuvěřitelné se stává skutečností. Jsem téměř na konci trasy. Domov je prakticky na dohled. Vbelhávám se do naší ulice. Tak, hochu, pusť se do toho, už jenom kousek. Tenhle moment se hodně podobá setkávání se s kolegy běžci. Přece nedopustíš, aby tě sousedé zahlédli, jak se plazíš v prachu. Sbíráš síly a dokulhávám i ten zbytek.

Doma.

Vyčerpaně se svalím na stoličku, abych se zbavil bot a posléze i propocených svršků. Doplním ztracené tekutiny a hurá do sprchy. Na zmožené tělo začínají dopadat první kapky a já mám neodbytný pocit, že něco není v pořádku. Co to ale může být?

Vykoupán, osušen, převlečen. Zasloužím si odpočinek a nějakou tu sladkou odměnu. Rozvaluji se v křesle, čaj u ruky, nohy natažené, banán vybalen.

A konečně mi to dochází. Nevypnul jsem sledování svého skvělého výkonu na úžasných a přemoudřelých hodinách, takže vůbec nevím, jak jsem si objektivně vedl!

Tak holt příště. Ach jo.

Dalibor Boubín

žije s rodinou, nezbedným psem a svéhla-
vým papouškem v Plzni. Má za sebou stov-
ky knižních recenzí a pravidelnou účast
jako porotce několika literárních soutěží.
Nápady pro své příběhy čerpá obvykle z ka-
ždodenního života a dotváří je během po-
bíhání po lesích. Je autorem titulní povídky
antologie Pokřivenej svět (2020) a dalších
příspěvků v povídkových sbírkách Krajina
hádat (2019) a Bůh černého lesa (rozšířená
e-kniha 2018), stejně jako v antologii Kočas
2022. Na jaře 2023 mu vyšel pandemií po-
zdržený román Vlastní zákon. Živí se tvor-
bou programů pro virtuální realitu a vý-
ukou češtiny na střední škole.

Čtyřka

Dalibor Boubín

Reportér Marián: Prostor kolem startu se nám zvolna zaplňuje. Jsem opravdu zvědavý na složení dnešní vlny.

Reportér Julián: Áno, Marián, je to presne tak, ako hovoríš. Do termínu zostávajú už len minúty a účastníci sa zvolna trúsia sem k nám. Zatiaľ nevidíme žiadneho vyloženého favorita.

M: V tuto chvíli před sebou máme asi tři desítky zájemců. Žádný z nich ale zatím nepůsobí jako vyložený adept na vítězství. Do startu zbývá ale ještě skoro pět minut.

J: A ako vieme, práve počas posledných minút sa môže objaviť niekto úplne nečakaný. Niekto natoľko si istý svojimi silami, že si môže dovoliť doraziť na poslednú chvíľu.

M: Vezměme si třeba zrovna ten včerejšek.

J: Áno, ten včerajší nástup priamo z prípoja bol naozajstná bomba. Taká sa nevidí často. Verím, že niečo také sa zapíše zlatým písmom do dejín tohto závodu.

M: Zatímco tu vzpomínáme, startovní pole se zahustilo. Počty se nám skoro zdvojnásobily. Takový poměr slibuje opravdu vzrušující průběh.

J: Presne. Za podmienok, ako sú tie dnešné, ľutujem, že nie sme vybavení prenosovou kamerou.

M: To víš, Juliáne, rozhlas je rozhlas. Ale proto jsme tu my dva, abychom našim posluchačům zprostředkovali tento jedinečný okamžik.

J: Cítiš, Marián, to napätie? Aby som sa priznal, aj môj dych sa už začína zrýchľovať, a to sa budeme tomu všetkému len prizerať.

M: A informovat naše posluchače o každé podrobnosti, kterou dnes uvidíme.

J: A ja mám dojem, že ten okamih sa už priblížil. Hodiny ukazujú minútu do startu. Štartové pole sa zvolna presúva a preskupuje. Starší pretekári sa pomaly a nekompromisne prebívajú vpred, aby zaujali tie najvýhodnejšie pozície.

M: Já bych, Juliáne, nepřehlížel ani ty mladší, kteří se zatím drží jakoby stranou.
J: Naozaj. Toto už sme tiež zažili. Spomínaš na toho chlapca zo štvrtka?

M: Aby ne, Juliáne. To byla přímo pastva pro oči. Jak počkal, až vůz zastaví, a pak vyrazil a dokázal se propracovat na druhou pozici během pár sekund. Ale dost vzpomínání. Dveře se otevrou každým okamžikem.

J: Pod nami to doslova vrie. Ľudská vlna sa preliala a rozdelila tak tesne k jednotlivým vstupom, ako to len bolo možné. Odtiaľ dokážeme len povedať, že úplne na špici sú dnes skôr drobní a dlhoroční jedinci, takže nám ich tí vyšší a mladší trochu zakrývajú.

M: Ještě že máme před sebou i monitory zobrazující pohled na vnitřek vozu, abychom se s vámi, milí posluchači, mohli podělit o každý vzrušující moment klání, jež musí už v příští sekundě vypuknout. A je to tu. Jdeme na to!

J: Poďme na to!

M: Dveře se otevírají! Zadní řady začínají tlačit na ty před sebou, bez ohledu na to, že křídla se ještě nestihla naplno otočit. První pozice vbíhají do vozu. Ano, přátelé, doslova vbíhají. Je to naprosto neuvěřitelné! Ještě před chvílí se tu venku opírala většina seniorů o své hole a chodítka, ale teď jako by všichni omládli o desítky let. I úzká štěrbina stačila k tomu, aby se ti na předních místech prodrali dovnitř a vyrazili hledat ta nejlepší místa k sezení!

J: Vozidlo nám dnes zastavilo presne, takže sa našťastie nezopakovala situáciu zo stredy, keď vodič zastávku prešiel skoro o celý meter, čo zásadným spôsobom zamávalo s rozložením síl.

M: To bylo opravdu hrůzostrašné. Staříci v přední řadě bušili holemi do plechu, protože očekávané dveře se najednou ocitly mimo jejich dosah. Než se k nim probojovali, na mnohé z favoritů už dokonce nezbyla místa k sezení! Neskutečný adrenalin!

J: Spomínať môžeme neskôr, teraz sa vráťme k situácii pred nami. Dvere sú už všetky dokorán a do vozidla sa valia tri vlny, ktoré sa vo vnútri začínajú premiešavať. Vidíme starčekou i starenky, ako sa oháňajú palicami a snažia sa vybojovať pre seba tie najlepšie miesta na sedenie. Pri prvej štvorsedačke práve dochádza k súboju o miesta pri okne, pretože tí, ktorí dorazili ako prví, obsadili sedadlá v uličke, zatiaľ čo na tie pri okne odložili svoje objemné tašky. To sa ale nepáči dvom asi sedemdesiatročným pasažierkam, ktoré sa dovolávajú svojho práva sedieť.

M: Právě vytahují své průkazy zet-té-pé a vypuká slovní bitva. Kdopak z nich má asi těžší stupeň? Kdo si prosadí svou?

J: Pre túto chvíľu ponecháme štvoricu ich súboji a poďme sa pozrieť do strednej časti vozidla. Všetky miesta sú už, a to v rekordnom čase, obsadené. Tento spoj je zaujímavý práve svojim vekovým zložením.

M: Je to tak. Jde o poslední tramvaj, jakou se školáci dokážou dostat do školy ještě před zvoněním. Větší polovinu cestujících tvoří děti a pubescenti. Ti samozřejmě disponují větší rychlostí, pohyblivostí a pružností, což jejich šanci dostat se k volnému místu včas výrazně zvyšuje.

J: Zrelá generácia ale ťaží zo svojich dlhoročných skúseností a z legálne držaných zbraní. Palice, chodítka, nákupné tašky na kolieskach a s kovovými rámami dokážu v súboji jeden na jedného prikloniť váhy na ich stranu. Čo si budeme nahovárať, taký agresívny dôchodca dokáže vysunúť pazúry a zasadiť nejednu podpäsovku.

M: Zatímco v přední části vozu zuří boj o první čtveřici sedadel, pronikl přes průkazkami se trumfující stařenky asi desetiletý hoch a už sedí u okna. Uši zakryl sluchátky, před oči umístil telefon a zkušeně předstírá, že tady ani není.

J: To je napokon taktika používaná vo väčšine prípadov tých, ktorí sedia a je im pod tridsať.

M: V zadní sekci soupravy jsme mezitím byli svědky vítězství mladíka, který sice do dveří vklouzl mezi posledními, ale bleskově se vyhoupl na horní madla a přeručkoval nad hlavami nerozhodných důchodců až na jednu z dosud prázdných středových sedaček.

J: Ostatne zaujímavá a určite nie ojedinelá situácia sa nám odohráva práve pri prostredných dverách. Priestorovo významná pani stredného veku sa hneď po nástupe pevne chopila tyče pri dverách a odmieta sa pohnúť s argumentom, že bude za tri zastávky vystupovať. Tým oslabilu silu prúdu z tohto smeru a možno aj vďaka tomu sa nášmu spidermenovi podarilo preklízuť nad hlavami ostatných na miesto.

M: V tomto souboji je fyzická zdatnost výhodou, ale rozhodující je rychlé rozhodování a schopnost vyhodnotit šance a možnosti. Poznat, koho můžu a koho nedokážu porazit.

J: Máme za sebou tridsať sekúnd a vozidlo už je plne obsadené.

M: Všetchna místa k sezení jsou rozebrána. Stojící se tlačí na sedící v poslední snaze znepříjemnit jim jejich výhodnější pozice.

J: Sem tam sa totiž stane, že taký nátlak menej skúseného cestujúceho zlomí a on potom radšej svoje miesto uvoľní.

M: S tím jsme se ale dnes nesetkali. Dnešní posádka vozu číslo čtyři v 7:35 se skládá jen ze samých zkušených pasažérů.

J: Máme tu školákov cestujúcich týmto spojom deň čo deň, rovnako ako skúsených dôchodcov na ceste za nákupmi. Ostatne mnohí z nich zvierajú v dlaniach zrolované letáky s akčnými ponukami väčšiny predajných reťazcov pozdĺž tejto linky.

M: Poslední cestující se vmáčkli do vozu. Uvnitř by doopravdy špendlík na zem nepropadl. Tihle lidé by mohli z fleku vyrazit do nejtvrdších bojů muže proti muži.

J: Alebo starenky proti starenke. A nezabudnime na vodiča. Aj keď ho od cestujúcich oddeľuje sklo, aj tak mu tie roztlačené tváre musia naháňať hrôzu.

M: A jsem svědky zavření dveří. Dnes se to podařilo již na třetí pokus. Tramvaj se pomalu rozjíždí.

J: A my odovzdávame slovo do štúdia.

M: Uslyšíme se zase zítra ve stejnou dobu. Připravte se na další napínavý souboj pasažérů městské hromadné dopravy. A jako obvykle, budeme sledovat tento beze sporu nejvyhledávanější ranní spoj.

Síla lásky

- milostná poezie (volný i vázaný verš) -

Básnické kolo Literární kavárny na téma *Síla lásky* ukázalo limity naprostě většiny soutěžících. U juniorů byla příčinou slabých výkonů nezkušenost, u seniorů až přílišná a násilná urputnost. Pojtkem je však společný nešvar, který krom soutěžících často sdílí i laická veřejnost – pletou si poezii s laciným a kýčovitým veršováním. Mohli jsme tak (bohužel) číst rýmy, které byly tisíckrát použity, které mnohé napadnou na „první dobrou“. Bez originality, překvapivosti, metaforicky čitelné, tudíž bez efektu. Pouhé nadšení pro žánr prostě nestačí. Výjimkou byli ti, kteří se vyhnuli klasické veršované podobě a ukázali, že „poezie“ znamená básnický cit, nikoli se básnický tvářit. A ti byli také porotou po zásluze oceněni.

Jan Sojka

Michal Beredzas

Nihilistický optimista, jehož hnací silou je setrvačnost. Dosluhující student učitelství a managementu. Autor básnické sbírky *Smutek strážného anděla* (2022). Muž. Čech. Abstinent. Umí upéct bábovku a linecký koláč.

Minicyklus ožralecké lyriky

Michal Beredzas

Padají kapky
na odpadky,
padají kapky do piva.

Padají kapky
na tvoje zvrátky.

Nevadí, že jsi se poblila...

Po červeném víně
se ti líně válím v klíně.

Jakmile je víno bílé,
stojím náhle v plné síle!

Mám tě radši
než pivní pěnu.
Mám tě radši
než plnou sklenku.

Pojď se mnou do šaten
našeho Sokola –
jebnu tam s tebou na žínětku!

Vypil jsem do dna
tebe
i tvoji mámu.
Pod parou zdá se,
že to mám na salámu.

Chtěl jsem tě pohladit
po plavých loknách,
ale dobře vím,
co přesně znamená,

když máš zrak kalný,
údy jak z gumy
a z koutku ti kape zelená...

Kápnuly ti na kalhotky
tři až čtyři kapky vodky.

Slíznou ti je v okamžiku –
šetři život kapesníku!

Byl bych tě opíchal,
jako tě píchává v boku,
kdyby mě alkohol
nepraštil do rozkroku...

Adam Provazník

Básně jsou pro mě psané vzpomínky. Často mám své jednotlivé verše spojené s konkrétními situacemi, ať už byly smutné nebo ne. I když si člověk nikdy nevzpomene na všechny detaily, jsou to právě pocity, které aspoň u mě přetrvávají nejdéle. Až později jsem zjistil, že se mi to někdy podaří taky u cizích lidí. Je to upřímně zvláštní druh moci vkládat lidem do hlavy pocity a vyvolávat v nich různé emoce. Lidé jsou ale různí a mají jiné zkušenosti. Někteří by si čtením mých básní vůbec nic nepředstavili. Můžou být klidně otráveni tím, co si zrovna přečetli. Člověk toho může mít za sebou opravdu hodně a tyhle básně by pro něho byly jen žvásty, privilegium mládí, krásy a energie. Nebo naopak můžou zrovna soucítit s tím, co jsem napsal, a být klidně okouzleni. Tak můžu jenom doufat, že se někdo taky právě vzhlíží v podobných pocitech nebo má dost odvahy si na ně vzpomenout, a budu rád, když vás aspoň jedna z těchto básní přiměje cítit, cokoliv. Jinak vám přeji najít ty vaše texty ať už budou kdekoliv.

Adam Provazník

Jednou

Jednou tě najdu, to vím jistě.
Jenom nevím kdy a na jakém místě
Snad na peróně, když ujede mi vlak.
Snad ten pán, co prodává lístky,
co tě má rád,
prozradí mi, kam si jela pak,
Nebo snad ty rozmáčené papírové květiny,
co rostou z tvých slz.

Je podzim a jsi smutná, bude jich dost.

Černé štětky topolů
namáčí se ve větru,
roztírají modré nebe
do tvých očí
a mraky se smutně trhají
jak dopisy na rozloučenou.

Ať si klidně říkají,
že o životě nevím nic.
Bez tebe to nemá smysl
i kdybych se snažil víc.
Nemá to smysl,
když ráno neslyším tvůj zasněný dech,
když si každý den nedělám starosti
zda ještě vykouzlím úsměv na tvých rtech.

Nakonec jsme se potkali,
v lese, jenom mi dva, potají.
Slunce zrovna usínalo,
když líbal jsem tě do dlaní.
Teď už jenom zbývá
zastavit čas.
Vím že to nejde
a nezlob se na mne,
jsou to jen řeči
krásné a klamné.
Vím že to nejde
zastavit čas.
Přece to zkusím podruhé zas

Vždycky jinak, vždycky pozdě

Miluji tě, řekla mi a já mlčel.
Plakala a já se koukal na hvězdy.

Miluju tě, řekl jsem jí a ona mlčela.
Neplakala a já jsem koukal do země.

Miluji tě, řekla mi moje matka a já plakal
a choulil se v jejím náručí.

Miluju tě, řekla mi a ruce se jí třásly.

Podíval jsem se jí do očí. Já tebe taky.
Ale nevydal jsem ze sebe ani hlásku,
protože není ten správný čas,
není ten správný čas na lásku.
Mlčky ji doprovodím k prázdnému domu.
myslel jen na to, kdy políbím ji znovu

Ale rty jsem měl smutně sevřené.
Nikdy si neodpustím, že nechal jsem tě jít.
teď už jenom zbývá
zavřít oči a snít.

Kdybych věděl, že je láska nesmrtelná,
nechal bych tě jít s klidným srdcem
a našel bych tě v příštím životě, ale jak tomu bývá,
já věřím víc na pravdu, smutek a flašky vína.
Teď tu sedím sám a koukám se na hvězdy,
ale všechny sedí na svém místě a mlčí,
ať už jsem s kýmkoliv,
ať už jsem kdekoliv.
Pravdou je, že už tě nikdy neuvidím.

Michal Třiska

Absolvent mediálních studií a žurnalistiky. Společně s MUDr. Janem Hnízdem napsal knihu Všichni jsou psychopati, jenom já jsem letadlo (LN, 2021). Autor písňových textů (např. pro Katapult). Zabývá se také psychologíí, je propagátorem hesla poznej sám sebe. Má rád hudbu s melodií, literaturu faktu, vodu s ledem a vítr ve vlasech. A věří, že i malá věc může způsobit velké změny. Spolu se ženou a dvěma dětmi žije v Otnicích nedaleko Brna.

Michal Třiska

Jsi křehká

orangutaní samice
máš za sebou tisíce let vývoje
a přece ti rozumím každý pohyb
a náznaky zdegenerovaných pocitů
zvířete
jako bych byl tvým mládětem
na větvi bez listů
co se bojí výšek

jsi křehká
jako rakvička se šlehačkou
které dodává na chuti už ten její název
bez něhož by se neprodal ani kus
a regály by byly prázdné
nervové reakce v tabulce prvků
smíchali se vším sladkým
bez ohledu na počasí
rozpadu
každý cukrář má svoje tajemství
každý cukrář je svým hrobníkem

jsi křehká
odlupuješ se jako vrstva barvy z obrazu
malíře, který se nedochoval
ale musel tě znát
aspoň v té barvě, co ti přimíchal do cesty
na jejíž odstín si marně zvykám
ruce
opadáš jako kůže hada, který tře se o trávu
když dělám, že tu nejsem
jsi křehká
minutová ručička prasklých hodin
vteřinová – to je dítě
dělíš věci na k zbláznění
a bláznivé
kruhy kyvadla bez účinků gravitace
jsi relativní
tmavou kometou beze jména
jsi křehká
slyšíš?

Byla krásná

absurdní jako věta: Neexistuješ!
 nudně dokonalá jak zkosená střecha
 účelně symbolická Babylonská věž
 a tančila
 ach, jak ta tančila
 jak v lavoru blecha

byla experimentálně logická
 jak pravidla šermu
 a chladná a magická
 jak pro medika zakončení nervu
 a pragmaticky náhodná
 celej Bobby Fischer
 a já měl jméno Franta Kliše
 byla krásná

Nic vyčítat ti nechci milá

ani krásu těla souměrného
 má ruka o něj zavadila
 ruka chlapce dotěrného

Chtěl jsem si vedle sednout
 a možná z bezradnosti
 chytil jsem tvoje stehno
 jako důkaz náklonnosti

Začal jsem ti líbat ruce
 tak hebký jsi je měla
 však pokaždé jsi prudce
 ode mne se odvracela

Nedával jsem tobě vinu
 táhl ze mě levnej chlast
 hořkou měl jsem v puse slínu
 plival jsem ji napospas
 Já kousek lásky chtěl jen přeci
 byla to věc banální
 nic vyčítat ti milá nechci
 že jsi homosexuální

Jiří Rezek

Učitel s ojedinělou aprobační dílnou – dramatická výchova. V současné době působí na Základní umělecké škole v Třeboni, kde se snaží být pedagogem, dramaturgem, dramatikem a režisérem. Jako autor a režisér ovlivňuje divadelní soubor Zpoždění na – jak sám říká – jeho cestě alternativním ochotničením. Poezii píše několik desetiletí. Sem tam vytáhne nějaké básně z hromady nikdy nevydaných sbírek Devátá reinkarnace kočky, Chladno pod kotlem, I ohryzek byl květem, Něco k protlení ad., a pošle je do různých literárních soutěží, kde se jim občas podaří uspět.

Jiří Rezek

Zaklínadlo pro nesmělého pána

Když oběhneš Auroru
aniž by:
salva z děla hřměla
a kafe s sebou stydlo
a použitý kapesník složený nelícovál
a rozrušené srdce rytmus ztratilo,
smíš slíbit, políbit a líbit se zároveň.
...

Zemědělec

Piš do vyplevelých řádků,
sázej slova čisté kultury.
Až přijdou do květu,
já začnu číst tvoji touhu.
Až odrodí plody,
počepím řeč,
která psaní předcházela
a získám povolení ke sklizni.
...

Láska I.

Za humny v Domaníně
oči nechám na tvém klíně.
Radostí zavyju se psy,
vyléčím duševní sepsi.
Přes kaluže skáču slepý,
klíčuju mezi místními klepy.
Zakřičím si bez okolků:
na starý kolena mám holku!
...

Láska II.

Namlouvání, nebo co si to zase namlouvám?
...

Co vy na to, pane Carrolle?

Pojď, provedu tě divotvornou krajinou,
 pravila velkooká Alice.
 Už nikdy nebudeš chtít spatřit jinou.
 A já zapomněl, jak úhybná je lasice,
 nežli jsme prošli šumné bory,
 padám do nalíčené nory.

...

Belevue

vyhlížím z okna ulici
 kočičí hlavy hlazené
 letními vzory pneumatik
 hybridní zplodiny
 liché či sudé držení volantu
 v žádném z projíždějících aut
 není tvoje DNA
 odvracím pohled
 zkusím tě najít
 v ovoci padlém
 na bitevním poli podzimu

...

A stejně

A stejně teprve různorodost
 dva lidi přitahuje.
 A stejně každému jiná
 porce bude naložena.
 A stejně nestejné postoje
 vedou k nepřehlédnutí.
 A stejně ruměnec z lásky
 není ruměnec po facce.
 A stejně dvě slova
 o stejném počtu i tvaru hlásek
 nemusí souznít.
 A stejně tě miluji.

Zdeněk Janál

dramaturg Činohry DJKT, předseda poroty Literární kavárny

Po studiu pražské DAMU (obory Režie-dramaturgie a Dramaturgie činoherního divadla) působil šest let jako dramaturg v angažmá ve Východočeském divadle Pardubice, od ledna 2017 jako dramaturg Městského divadla v Mostě, kde se podílel na dramaturgii divadelního festivalu Young for Young. Dramaturgicky dosud připravil na 50 divadelních inscenací napříč žánry a přes 30 scénických čtení. Překládá divadelní hry z němčiny (Těžkej nářez – T. Baum, Homevideo – J. Braren, C. Fischer, Faulovaný útočník – G. Menke-Peitzmaier, Tvůj život patří mně – C. Fischer). Zdeněk spolupracuje s různými kulturními organizacemi, festivaly (např. Divadlo mezi knihami) a pravidelně působí také jako porotce a lektor přehlídek amatérského divadla i recitace. Vlastním nákladem vydal knihy EXtrAkty a Pocta Kuběnovi. V letech 2014 a 2015 byl pedagogem jevištní praxe hudebně-dramatického oddělení Pražské konzervatoře. Na pražské DAMU zakončuje doktorské studium v oboru Scénická tvorba a teorie scénické tvorby dizertační prací na téma vývoje dramaturgie českých oblastních divadel po roce 1989. V současné době působí jako dramaturg činohry DJKT. Rád sleduje veškeré kulturní dění – od divadla, přes film, výtvarné umění i hudbu až například k poezii.

Jan Sojka

básník, pedagog

Vystudoval bohemistiku a historii. Věnuje se próze i poezii. S téměř dvacetiletou kantorskou praxí se vyrovnává v románu Učitel je ve třídě sám (Artes Liberales, 2018). Je autorem čtyř básnických sbírek, z nichž ta poslední Sesuv noci (Weles, 2019) vyšla také v překladu Eriky Abrams v Paříži – Éboulis de nuit (Revue K, 2019). Je zastoupen ve sborníku věnovaném Ludvíku Kunderovi Bezpodmínečné horizonty (Weles, 2010) či v antologii Krátká báseň (Protimluv, 2020). V povídkovém souboru Rodina a jiné regály (Host, 2020) zachycuje „svoji generaci“ v pasti karantény, která mnohé donutila přestat si lhát o vlastním životě.

Jakub Doubrava

herec, režisér Českého rozhlasu

Rodák z Českých Budějovic absolvoval DAMU – obor herectví na Katedře alternativního a loutkového divadla. Ztvárnil hlavní roli v televizním filmu Kousek nebe režiséra Petra Nikolaeova, hostuje v Jihočeském divadle v inscenaci Saturnin. Jako režisér Českého rozhlasu se věnuje zejména literárním pořadům. Založil a tvoří Kabaret Kajbar a experimentální divadelní skupinu TEArTR RAJDO. Je autorem veřejných pořadů Četba na přání (České Budějovice) a Cafe Jednorozec (Klatovy), příležitostně porotcuje recitační a divadelní přehlídky.

Apolena Veldová

šéfka Činohry DJKT

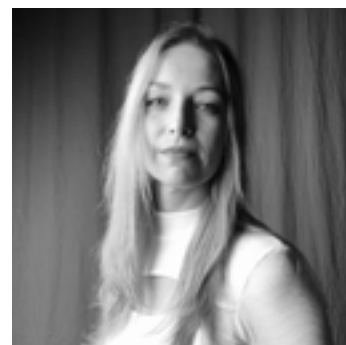
Členka a od sezóny 2019/2020 zároveň šéfka činoherního souboru Divadla J. K. Tyla se na Literární kavárně podílí už od jejího počátku, přičemž v posledních letech je také součástí odborné poroty. V minulých ročních připravovala finalisty formou workshopů mimo jiné i na veřejná čtení a její zásluhou dostal Galavečer Literární kavárny punc profesionality a jedinečnosti. Po absolutoriu Pražské konzervatoře nastoupila Apolena do činoherního souboru dnešního Národního divadla moravskoslezského v Ostravě, kde účinkovala také v Komorní scéně Aréna. K jejím klíčovým rolím zde patří Desdemona v Othellovi, Rosalinda v Jak se vám líbí, Kateřina ve Zkrocení zlé ženy a další. Za Emilii Marty z Věci Makropulos (1995) se objevila v užší nominaci na Cenu Thálie. Po působení v pražském Švandově divadle v letech 2002–2013 nastoupila již jako zralá herečka do činohry DJKT, kde od té doby osobitě ztvárňuje role nejrůznějších charakterů. Na pražské a ostravské konzervatoři a na DAMU v Praze vyučovala herectví a jevištní řeč.

Soňa Kratochvílová

manažerka PR & Marketingu, Ottobock CZ

Vášnivá čtenářka a členka souboru JakoHost divadla Dialog v Plzni vystudovala obor Cizí jazyky pro komerční praxi a Teorii a filozofii komunikace na Západočeské univerzitě v Plzni. Na začátku roku 2023 pokřtila svoji básnickou prvotinu Filé ve větvích. Kromě knih a divadla se věnuje zpěvu – působí v plzeňské gypsy jazz kapele Džangobells.

Irena Henzl Velichová

produkční, režisérka, herečka a básniřka

V roce 2008 jí v edici Pro libris vyšla básnická prvotina Dopisy k němu. Na konci roku 2022 byla vydána ve vydavatelství ArtKrist její nová básnická sbírka Jádro škrábej s ilustracemi výtvarnice Báry Lišky Karpíškové. Svě básně publikovala v literárních časopisech a sbornících v Čechách a na Slovensku. Jako další způsob sebevyjádření a reflexe okolního světa využívá kromě literatury nový cirkus nebo divadlo. Žije ve Starém Plzenci a ráda si dá dopoledne dvě kávy za sebou.

LITERÁRNÍ KAVÁRNA

2023/2024

Divadlo J. K. Tyla vyhlašuje další ročník literární soutěže Literární kavárna 2023/2024. Soutěž je určena pro všechny, kteří se věnují psaní, nebo s ním chtějí teprve začít. Jednotlivá kola soutěže na sebe nenavazují, zájemci se tedy se svými texty mohou přihlásit do libovolného z nich.

Soutěžit se bude opět ve dvou kategoriích. V juniorské – 14 až 26 let a seniorské – od 26 let výše.

TÉMATA

I. kolo

KOŘENY VÁLKY NA UKRAJINĚ

kulturně-historicky-společensko-politická úvaha

Inspirační zdroj: *Příliš drahý jed*

II. kolo

PORUŠÍM-LI TABU, CO SE (SE MNOU) STANE?

causerie (popularizační druh fejetonu, vtipná, literárně vytříbená úvaha lehkého tónu)

Inspirační zdroj: *Libertin*

III. kolo

CESTA K MOCI PŘES MRTVOLY

dramatický monolog

Inspirační zdroj: *Richard III.*

IV. kolo

SPRAVEDLIVÉ NEBO KŘIVÉ OBVINĚNÍ?

napište obžalobu i obhajobu

Inspirační zdroj: *Go Back for Murder*

Veškeré informace včetně uzávěrky jednotlivých kol najdete na webových stránkách literarnikavarna.djkt.eu.

DJKT•

DIVADLO J. K. TYLA V PLZNI

LUXOR Partnerem Literární kavárny je knihkupectví Luxor.

Vydalo Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Plzni, příspěvková organizace,
za finanční podpory MK ČR a Plzeňského kraje.
Zřizovatelem divadla je statutární město Plzeň.
Ředitel DJKT doc. MgA. Martin Otava, Ph.D.

Grafické zpracování a sazba: Miroslav Herejk
Fotografie z inscenací DJKT: Irena Štěřbová
Portrétové fotografie: soukromé archivy účastníků
Tisk: AZUS Březová, s. r. o.

www.literarnikavarna.cz | www.djkt.eu